

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Године XXIII - Број 523
Субота, 6. јануар 1962.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

МОРЕПЛОВАЦ НА СУВОМ

Португалски принц Хенрих (1394—1460) који је ушао у историју под именом Хенрих Морепловац у ствари никад није пловно морима. Ово име добио је због тога што је у Португалији основао многе научичке школе и залагао се за развитак морепловства. Он сам никад није напустио Португалију.

СТАРА ПОДАВАЛА

Идеја о фалсификовању новца непријатељске државе није се родила тек у другом светском рату. Још у 18. ве-

ку Фридрих Велики је за време рата око Шлеске наредио да се искупе и пусти у оптицај велика количина аустријског новца. То је довело до инфлације која је тешко пореметила финансије Марије Терезије.

ЛАСТАВИЧЈА ПОШТА

Стари народи употребљавали су голубове за пренос писама на даљину. Римљани су за то користили такође и

ласте јер су оне брже од голубова. Између Рима и удаљених римских провинција постојала је права ластавичја поштанска служба.

НАЈСКУПЉИ МИНУТ

Римски император Вителијус купио је један минут за своту која би се данас могла изразити стотинама милијарди. Тај новац дао је Фламену, главном свештенику провинције Галије чија је дужност била да одреди тачан почетак и крај пролећа. Повлашћени свештеник продужио је пролеће 68. године за један минут, а Вителијус је отада могао да се размеће како је купио и оно што се не може купити — време.

У ОВОМ БРОЈУ: Сјај и беда црних ђуригана. Повести о Димишрију Буку. Преживели са „Албатроса“. Бродови ђуригана и подморница. Ира јоло

НОВА ЛИЧНОСТ У ПАТКОВГРАДУ

У великој, шароликој и добро познатој породици цртаних јунака Волта Дизнија, појавила се једна нова личност: професор Стаја, нешто даљи рођак Паје Патка с мајчине стране који живи у Европи. Паја Патка га зове ујаком, а његови сестрићи — Гаја, Раја и Влаја — некад ујаком а некад делом.

За разлику од Пајиног стрица Чика-Баје, који је од главе до репа послован човек, ујака Стаја је професор и научник. Чика-Баја је током читавог живота скупио новац, а ујака Стаја дипломе и академске титуле. Он је почасни доктор најчувенијих универзитета на свету:

хајделбершког, оксфордског, бечког и још многих других. Није онда никакво чудо што је мало чудан. Он је стручњак за све и тврди да је на сваком пољу на коме се огледао постигао највише што се може постићи.

Ујака Стаја је познати и признати предавач, врстан ловац на крупну дивљач, путник око света, психолог, музичар који подједнако познаје класичну, народну и модерну музику — укратко човек који о свему и свачему говори са ауторитетом.

У ствари, ујака Стају често понесе његово сопствено одушевљење тако да га морате прекинути јер иначе сам никад не би престао. Он во-

ли кад га слушају и у своје говоре уноси пуно жара, али не воли да га у томе прекидају. Занесени професор не жели да проповеда човечанству неку нову, своју науку, већ једноставно жели да своје знање подели са свим људима — чак и онда кад они то не траже од њега.

Осећање хумора којим је обдарен спречава га да се осећа нелагодно кад увиди да је претерао и да његово знање, које он тако обилато дели на све стране, није довољно да би се савладале све препреке на које у животу наиђемо.

Као и сви људи чија је глава пуна „важних ствари“, ујака Стаја често заборавља лица и имена али се због тога не узрујава и не може да схвати да се људи због тога сматрају увређеним.

Мада као многи други занесени научници живи у „кули од слоноваче“ он уме и да се „заборави“ и да темпераментно заигра чак и „рок-ен-рол“ заједно с најмлађим и најбољим играчима. Понекад, кад остане сам, стари научник се претвара у нежног и романтичног, по мало старинског песника.

У свету препуном научника и послоних људи који су се определили за једну веома ограничену специјалност, све страни ујака Стаја делује као пријатно освежење. Надамо се да ће га и наши читаоци дочекати са симпатијама које већ уживају остале личности велике породице Паје Патка из Патковграда.

ОБИЧАЈИ

Кавказ је био колевка многих планинских племена, ту су се стварале разне културе и обичаји. Много је успомена, трагова а и видних остатака и данас из те богате прошлости. Још пре сто година Осетинци су своје мртве сахрањивали изнад Дагавске долине у кућицама груписаним на стенама тако да изгледају као мала планинска села. Грбови-кућице израђене су целе од камена. Ово је само један од великог броја споменика који се сусрећу по целом Кавказу и говоре о животу и делу људи који су живели у његовом окриљу.

КАКО ЈЕ ПРОНАЂЕН ФОСИЛ НАЈСТАРИЈЕГ МАЈМУНА

Пре десетак милиона година у европском делу који је данас познат под именом Тоскана, живео је такозвани „брдски мајмун“. Он је одавно ишчезао, а за науку је од великог интереса јер представља специјалну врсту која се убраја у примате. Пошто се по извесним скромним остацима одавно знало да је постојао, научници су годинама трагали за њим. Још од 1870. копане су сонде но све је било узалуд да се пронађе његов скелет очуван. Будући да је „брдски мајмун“ најстарији од свих досад познатих, ваљало је доћи до његових остатака по сваку цену, па су научници ступили у везу с копачима руде. Држали су им предавања и објашњавали значај целовитог мајмуноског скелета до кога рудари ипак могу доћи једног дана.

Да им ништа не би промакло, антрополози су често

стајали на излазу из тосканских рудника лигнита и посматрали вагоне са угљем, а често су и превртали руду у вагонима. Једног дана 1957. године, 27 километара од вадошце Гросета, заиста су нађене кости овог мајмуна. Међутим, биле су у таквом стању да науци нису могле да користе.

Тек пре извесног времена, догодило се срећан случај и то захваљујући рударима који су током времена постали сарадници научника. Записник о открићу „брдског мајмуна“ гласи:

„... Два часа изјутра. Двеста десет метара испод земље у галерији број 10, радници Бакалини и Ђустерини копали су руду. Забацили су пијук у лигнит и наједном једна се плоча отцепила са таванице и пала пред њихове ноге. Плоча је била дугачка 50 сантиметара. Радници су приближили лампе и

угледали кестењасте црте које пресецају тамни лигнит. Било им је јасно да је тр делимично откривени костур који научници већ десенијама очекују. Пошто се угљена прашина слегла, лепо су видели у светлуцавом лигниту цео костур који није био ни прекинут ни оштећен. Руче и ноге биле су преклошене, и лично је на велику жабу. У дубоком миру, 210 метара под земљом, овај скелет је чекао хиљадама година да га светлост обасја. Радници су прекинули посао и отишли до телефона да саопште у праву рудника о свом проналаску.

О догађају је обавештен антрополог из Базела, др Хирцелер. До његовог доласка у галерију број 10 смењивала се чудна посмртна стража која је чувала костур једног мајмуна“.

Ripley's Вероватни или не!

ДЕВОЈКЕ

У МАРЕ
ДЕ МОЊУ
(СРБИЈУ)
ОБЈАВЉУЈУ
ДА ЖЕЛЕ
ДА СЕ
УДОМЕ
НА ТАЈ НАЧИН
ШТО
НОСЕ
ВЕЛИКИ
ЦРВЕН
СУНЦОБРАН

© 1961, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ПОЖАР ЗБОГ ВОДЕ

ВЕЛИКИ ПОЖАР У АМЕРИЧКОМ ГРАДУ СИТАУ КОЈИ ЈЕ 1899. ГОДИНЕ УНИШТИО СВЕ ЗГРАДЕ У ЦЕНТРУ НА ПОВРШИНИ ОД 64 ЗУТРА ПЛАНУО ЈЕ НЕЗАДРЖИВО КАДА ЈЕ НЕКИ ЧОВЕК ИЗЛИО ВОДУ НА ЛОНАЦ У КОМЕ СЕ ЗАПАЛИЛО МАЛО ТУТКАЛА

ПРОЗОРИ

ОКРЕНУТИ ЈУГУ ДОБИЈАЈУ 4-5 ПУТА ВИШЕ СВЕЛОСТИ ОД ОНИХ КОЈИ ГЛЕДАЈУ НА СЕВЕР

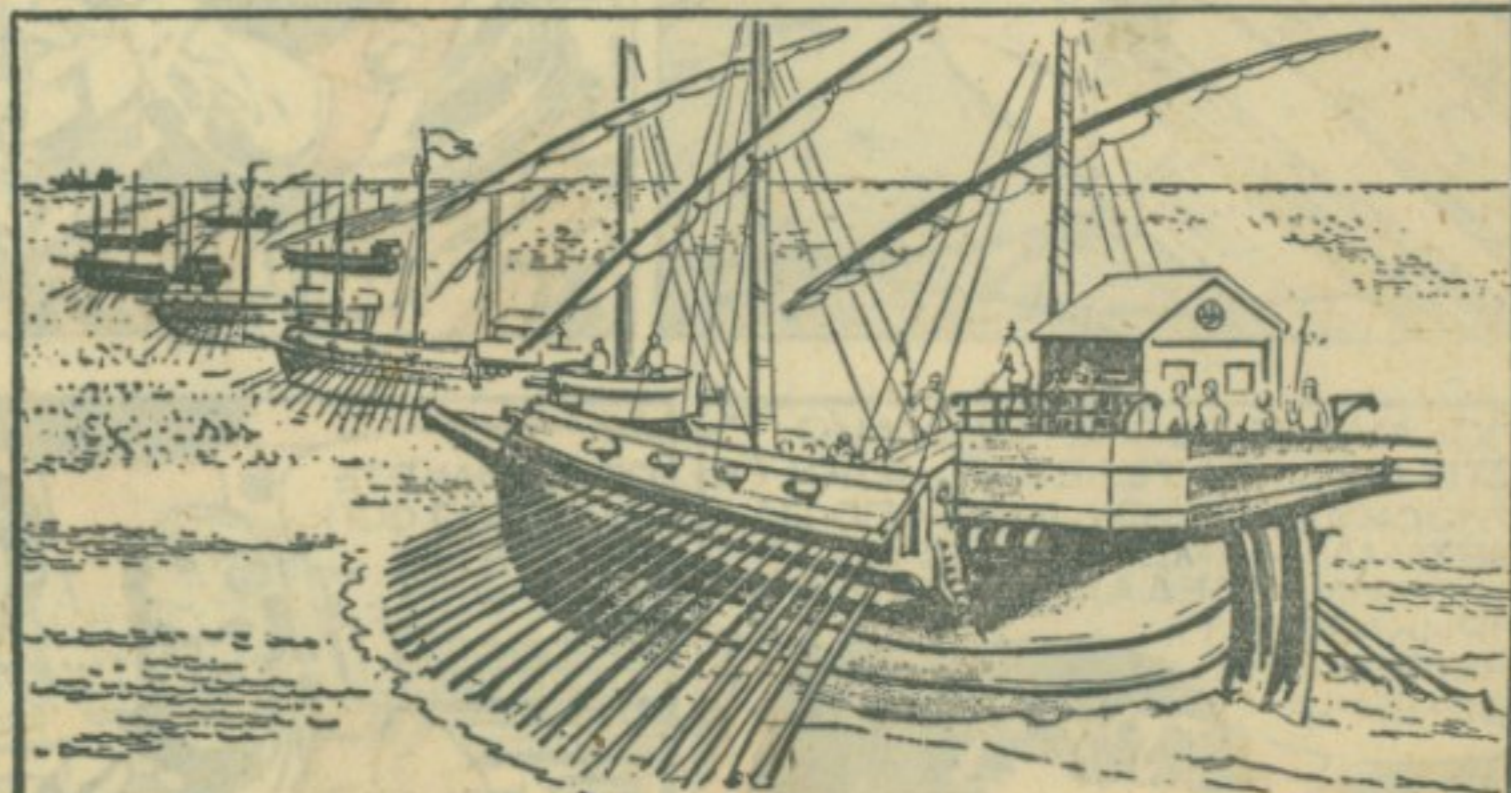
„СНЕЖНА ГРУДА“

— МАЈКА
АДЕ
БРОБЕРГ
ИЗ
ДАЛАГА
(САД)
„ПОВОЗИЛА“
ЈЕ
5
ПЛОВЧИКА

СЛАВА МОРА

(CONUS GLORIA-MARIS)
НАЈРЕЂА ЈЕ ОД СВИХ ШКОЉКИ — ЗА ПОГЛЕД
ИМЕ 123 ГОДИНЕ НИЈЕДНА НИЈЕ НАБЕЛА

ФЛОТА САГРАЂЕНА ЗА 8 ДАНА

8 ПОТПУНО ОПРЕМЉЕНИХ РАТНИХ ГАЛИЈА САГРАЂИО ЈЕ 1569. ГОДИНЕ ФИЛИП II ШПАНСКИ САМО ДА БИ ЗАДИВИО ГОСТЕ НА СВОМ ВЕНЧАЊУ СА АНОМ АУСТРИЈСКОМ

МАЈСТОР ГЂУРАЦ

Ловци бисерних шкољки са Малаја најбољи су гђурци на свету. Наоружани крисом (кратким мачем) они роне до 60, па чак и до 80 метара дубоко да би с подводног стења откидали бисерне шкољке. Малајски рониоци остају под водом обично два минута. Гђурчки рекорд поставио је један од њих још 1936. године: 3 минута и 17 секунди. Овај рекорд још није превазиђен.

ТРАГОМ КЕНГУРА

Аустралијански и енглески научници који испитују теледириговане пројектиле на северозападу Аустралије често се нађу у незавидном положају. Кривицу за то сносе кенгури, односно кенгурски репови.

Наиме, трагови које на тлу остављају купасти „носери“ ракета кад падну на земљу, веома много личе на трагове од дебелих, мишићавих репова кенгура. Трагајући за палим главама ракета, научници су не једном морали да признају да у ствари иду трагом — кенгура.

РАСЕЈАНОСТ

Један старији грађанин енглеског града Кројдона спустио је у поштанско сандуче заједно с писмом и своју упаљену цигарету. Тек тада је постао свестан онога што је учинио и сместа је почвао ватрогасце који су из сандучета извадили још неугашену цигарету. Неким случајем ни једно писмо није било оштећено.

МИР ЈЕ СКУП

Елвису Преслију, америчком певачу шлагера досадила је бука која га стално опседа. Да би на миру разгледао једну занимљиву изложбу откупио је све улазнице за тај дан и затражио да се павиљон затвори. Тако је са својим пријатељима натанане разгледао све експонате. Истина то уживање на изложби пољопривредних машина у Мемфису платио је 5000 долара, али није жалио јер их јако воли.

ФАНТАСТИЧАН УСПЕХ ПОЛА ЕНКЕ

Пол Енка није више обичан тинејџер, већ њихова велика звезда. Иако ће ускоро да напуни тек другу деценију има људи који тврде да он већ сада има 24 године. Али, свеједно колико има година, он има доста новца. Зарађује више него Елвис Пресли: „свега“ око два милиона годишње.

Родом је из Отаве. Отаци му се ту доселили из Сирије где је држао ресторан „Ла Рокада“. Такоређи још као дете појавио се Пол у Отави на певачком подијуму. И данас се он стара о својима и са великом љубављу говори о оцу, мајци, сестри Мариам и брату Ендрију.

Његови успеси са грамофонским плочама су фантастични: има их 25 милиона... „Дајана“ га је прославила. Да није поство

велики певач он би нашао свој пут као композитор, где такође има успеха. У сваком случају њега не треба поредити са звездом-падалицом јер ће он

још дуго светлети на небу „Слоу-рока“. Када се буде писала историја популарне музике нашег времена, Енка неће моћи да буде остављен.

ПРОПАЛА ВЕЧЕРА

Берт Сермен, директор једног лондонског хотела, имао је утисак да га разум напушта кад је у хотелски фоваје ушло седморо гостију који су ту имали заказану свечану вечеру. У тренутку кад су ступили кроз врата били су бели, а одмах следећег тренутка потпуно црни. Црна им ни су постала само лица и руке, већ и беле кошуље на мушкарцима и светле вечерње хаљине жена. И сами гости су били запрепашени и сместа су полетели у умиваонице. Али, колико су се више прали топло водом утолико су постали црњи.

Као и свака загонетка и ова је имала своју одгонетку. У близини хотела, седморо гостију изишли су из истог аутобуса. Неколико минута пре тога на том истом месту сударила су се два камиона од којих је један био натоварен црном бојом у праху. Од потреса боја се расула

и од ње се отворио црн, прилично густ облак који се, због тамне вечери, није много примећивао. Излазећи из аутобуса гости су прошли кроз њега и честице црне боје пале су по њима. Кад су гости ушли у загрејан хотел, хемијске честице почеле су да се растварају и обојиле су их од главе до пете. Да би се та врста црне боје одстранила треба се најмање шест пута опрати четком — али у хладној води.

ЛЕЊЕ ОЧИ

Према најновијим тврђењима научника, око је најслабе од свих чула. Од свега што види, око доставља мозгу свега један десети део. Према томе, деведесет процената од свега онога што нас окружује ми видимо, али то не допире до наше свести.

ПРЕЖИВЕЛИ СА «АЛБАТРОСА»

Трагедија једрењака на коме је пловило 14 ученика који су истовремено учили поморску вештину и спремали се да полажу испите за гимназију

Командант „Албатроса“, човек од 31 године, био је доктор филозофије универзитета у Принстауну и доктор књижевности Мадридског универзитета. Поморство му је било споредно занимање. Његова жена Алиса била је лекар али откако је њен муж основао „пловећу школу“ на „Албатросу“, предавала је ђацима-путницима биолошку и покоји пут им је пришивала дугмад на кошуљи. Џон Пери је имао 27 година и студирао је математику, ја 34 године и предавао сам, као и данас, књижевност. Бродски кувар, Џорџ Птаник, човек од 30 година, дипломирао је на одсеку књижевности и због своје бистрине добио је надимак „Чисти дух“. Пред нас, на Албатросу је пловило још четрнаест гимназиста, који су пошли да би се учили поморству а истовремено су спремали своје предмете да, кад стигну кући, полажу испит како не би изгубили годину. Сви су имали између петнаест и 19 година.

После дежурства од поноћи до 4 изјутра, легао сам да спавам а у 7,30 су ме пробудили за доручак. Одмах сам осетио да се једрењак јако накрено на леви бок. Неколико сантиметара од мог темена таласи су бесно ударали о труп брода.

По доручку, док су муње парале небо, ђаци су се повукли у кабине да уче. Свега неколико минута касније, „Албатрос“ се загнурио у пенушаво море и бујица зелене воде плуснула преко мог тела.

— Сав сам у води! — викнух. — И постеља, и књиге!

Џон је такође скочио са лежишта и ми, у том тренутку схватисмо величину опасности у којој се налазимо. Не обучени, стајали смо до чланака у води, неми, чекајући да се једрењак исправи. Али он је и даље пловио приљубљен уз површину мора левим боком.

Побеснели таласи продирали су кроз отворе и једрењак је бивао све тежи. Кад смо продрли у предњу одају вода нам је досезала до лаката. Боб Брет се први понео до отвора али је поклопац био притиснут огромном количином спољне воде. Уз велики напор успео је да га отвори, али се кроз њега сручила јака бујица која нас је одбацила уназад. До таванице је било мало слободног простора који нам је дозвољавао да дишемо. Ипак, Боб и Том су успели да се провуку кроз отвор, за њима се извукао Џон а потом Чарлс Салер који се умало није угушио без ваздуха. Мене је бујица одбацила на задњи зид и глава ми је била прилепљена за метална врата. Видевши да ми вода прелива рамена, виком сам:

— Давим се! Упомоћ! Упомоћ!

Али није имао ко да ме чује. Једрењак је био готово пун воде, моје теме је ударало о таваницу и ја нисам могао да се извучем из водене масе. Био је то последњи тренутак за спасавање и ја рекох себи: „Ваљда не мислиш да се овде удавиш!“ Кад кренух ка отвору брод неочекивано поче да се исправља.

На палуби нисам видео никог и ја осетих да губим свест. Моја последња разумна мисао је била: „Не пливај! Остани ту, на гомили ужади!“

Хладни плусак је падао на моју главу и полунаго тело. Удисао сам свеж ваздух и постепено схватих да сам заиста на површини. Али шта сада?

Три минута касније, наместо дивног Албатроса пливали су празни сандуци и хрпе поврха. Кроз кишну завесу приметио сам групу бродоломника који су се ушлећали да прерву један већи чамац за спасавање.

Били смо без брода, далеко од сваке луке, и пливали смо према чамацима који су нам једино остали. У први чамац

према хоризонту, али нисмо угледали никакав брод који би могао да нам притекне у помоћ. У десет увече учинило нам се да видимо авион. Али то је био вештачки сателит који је великом брзином летео око земље. После једног сата један од стражара угледао је на води светлост. Захваљујући месечини ми смо могли лепо да видимо нечији танкер. Управили смо прову чамаца тако да му пресечемо пут, али наш план није успео. Узалуд је капетан испалио три ракете у небо — нико их са брода није приметио.

Зору смо сачекали гладни, промрзли и измучени, али решени да истрајемо до краја. Пре но што се сасвим разданило, један младић са капетанове једрилице је поамно узвикнуо:

— Брод на левој страни!

Сви смо поскакали на ноге и уперили поглед у правцу његовог кабрипрста. Заиста, један пароброд је пловио према нама. Био је то холандски теретњак „Гран Рио“ који се приближавао великом брзином. На неколико стотина метара од нас описао је круг и лагано се зауставио.

После неколико часова упловисмо у луку Тампа, на обали Флориде. Капетан Шелдон је већ био спреман да крене на пут и обиђе родитеље несталих дечака када уђе телеграфиста и пружи му лист хартије. Шелдон га брзо прочита и, пружајући телеграм мени, рече:

— Лангфорде, прочитајте. Ово треба саопштити и осталима.

„Примите моје дубоко саучешће због несреће која се догодила вашем броду и истовремено моју велику захвалност што сте моме сину подарили најсрећнију годину у његовом животу“.

ПРИЈЕМ ЗА АЛИГАТОРА

Њујоршки новински репортери одавно су се већ научили да се више ничему не чуде. Јер, ако би то чинили, они не би успевали ни да се за тренутак поврате од чуда. Па ипак, многи од њих били су изненађени кад су недавно били позвани на један пријем који је био приређен у част — једног алигатора.

Како је позив упућен преко телефона многи су помислили да нису добро чули. Репортери су навикли да се у Њујорку коктел-партije приређују поводом свега и свачега, али је чак и за њих пријем у част једне животиње био нешто ново и недоживљено. Била је то у ствари нека врста „премијере“ са многим лепим говорима, шкљоцањем фотоапарата и присуством новинара.

„Почасни гост“ био је, као што смо већ рекли, један леп, елегантни алигатор који се сасвим слободно кретао између гостију и који је, како је један репортер приметно, био на крају трезнији од већине званца.

Занимљива животиња, која је америчким дамама углавном милија у облику ташни него у природном стању, имала је недељу дана раније свој први позоришни „деб“ на Бродвеју и њена поносна господарница приредила је пријем да би је наградила за труд и успех.

Поред многих двоногих славних личности из филмског и позоришног света које су дошле да честитају свом новом „долегу“, на пријему су се могли видети и неки четвороношци који такође зарађују свој и туђи хлеб на позоришним даскама и у филмским студијама.

Између званца достојанствено се шетала Дебора, елегантна данска звезда, чувена телевизијска звезда. Дебора је, тако рећи, „племенска мајка“ једне необичне менаџерије припитомљених, добро дресираних и васпитаних животиња које све заједно живе под кровом удобне четвороспратнице у њујоршком уметничком кварту.

Викторија, коју њени „пријатељи“ из милоште зову Вики, била је такође присутна. Та женка-кенкур из чијег мекког, вунастог крзна само понекад провири главница њеног сићушног потомка, умилјата је и питома као лане. Мрмот Вимпи није баш био одушевљен гужвом у коју су га довели — спавао је, што и иначе увек ради. Ту малу, лењу животињу није изгледа могао да раздрма ни бучни Њујорк. Зато је Линда, снежнобела лама уживала у гужви и весело се пробијала између гостију.

Сва позоришта и филмска студија обраћају се Лорени Дасен за четвороноге глумце

За ту свечану прилику она је на свом дугачком, витком врату носила танак златан ланац. То је, уосталом, био и једини ланац на пријему јер ниједна од животиња

је активно учествовала у весељу, није изгледала незадовољна због тога што су је довели на пријем. Читаво време седела је мудро и непокретно поред једног медаведа и ни оком није трепнула кад су пред њом заоблештали блицери и стали да шкљоцају фотографски апарати. Она је на то, уосталом, навикла јер је по занимању фото-модел, и то веома познат и тражен. Као и све чувене звезде и она је понекад сасвим људлива и захтева да се према њој понашају као према каквој примадони.

Морски лавови нису присуствовали пријему, као ни млади пачићи и две врәне

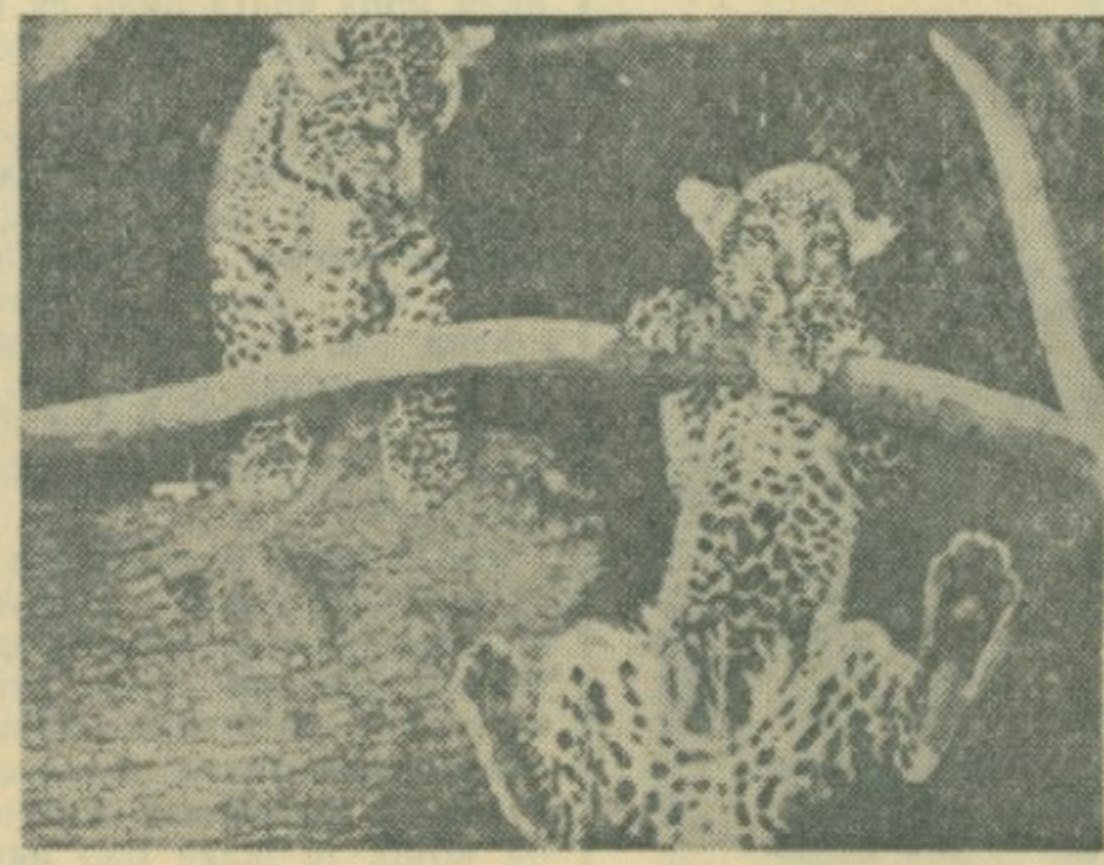
није била везана и све су се слободно кретале по свим одајама у којима је пријем био приређен.

Два племенита руска вучјака сјајне длаке нису баш била сјајно расположена и понашала су се као да им је све досадно. Међутим, једна сијамска мачка, мада ни-

које такође припадају „великој породици“ коју је у удобној четвороспратној кући окупила Лорена Дасен. Велика и необична „породица“ живи у најлепшој слози и њени добро дресирани и талентовани чланови доносе огромне приходе предузимљивој жени-тренери.

ГИМНАСТИЧАР

Леопарди, познати са настичари“ Овај „атлетичких гипких и дугих скокова, могу да буду и „гимнасти“ у Салицбургу.

Глорија Девид

СЛАЈ И БЕДА ЦРНИХ ПРИМАДОНА

своју срећу, да бих ја могла да студирам. И сви људи из моје општине су се жртвовали. На сваком центру фабричких радника носача и чистача ципела градила се моја каријера. Данас се свих њих сећам и поздрављам их из ове лепе куће...

Исте вечери је Рудолф Бинг, главни менаџер Метрополитена изјавио: — Не бих никад некога ангажовао само зато што је црнац али не бих га ни одбио зато што је то. Једина граница за обојене певаче је та што у опери има релативно мало улога за њих.

Али данас се већ за ово „мало улога“ свуда у свету радо ангажују црнци као аутентични тумачи.

Бас-баритон Пол Робсон певао је на лондонским позорицима Отелла. Данас седамдесетогодишњи тенор Роналд Хејс и изванредни Вилијам Варфилд одавно су већ велика имена у Америци. Леонтина Прајс и Глорија Девид нашле су у Милану и Београду нову музичку отаџбину. Мативилда Добс пева у краљевској опери у Штокхолму, Лоренс Винтерс у опери у Хамбургу и Берлину, Кенет Спенсер у Нирнбергу, а баритон Боб Мак Фери још и данас блиста у Метрополитену.

Леонтина Прајс је прва црнкиња коју је ангажовала једна италијанска оперска кућа, и то Миланска скала

Више ни тамо не важи правило, које је стриктно спроведено 71 годину, да црни певачи немају приступа. Данас има оперских позоришта које чак траже црнце за улоге црнаца: за Отелла, за Моностау у „Чаробној фрули“ и за Алвара у опери „Моћ судбине“, за Селику Нелуску у „Африканки“ и за робинју „Анду“.

О Гершвиновој опери Порги и Бес и Хамерштајновој „Кармен Џонс“ не треба ни

говорити. Ту су црначки уметници у свом правом елементу, иако често имитирани још су недостигнути.

Па ипак, било да је требало само да певају какву уметничку песму или црначку духовну песму, или улогу у опери, у цезу или на филму — црни уметници су пролазили трновит пут до тријумфа у светлости рампе или филмских рефлектора.

Вера Литл, кћи црначког кондуктера спаваћих кола из Мемфиса у САД, стекла је великим трудом своју титулу. На своје концерте морала је да долази у омнибусу „само за црнце“, али у концертној сали јој је и бела и црна публика пљескала. Када је зарадила новац на турнеји по Португалији, склопила је четворомесечни уговор са платом од 1.500 марака да у Берлину пева Кармен. Али се догодило да је на премијери извидана — Литл, иди кући! — трештали су звучници кроз оперску кућу 6. фебруара 1958. године.

Касније се тврдило да је звиздање било упућено интенданту куће, а Вера је са великим успехом пева још на петнаест представа „Кармен“. Али ипак овај је догађај бацао сенку на њену каријеру.

Глорија Девид је у Миланској скали била увежбала Аиду и већ је надугачко и нашироко писано о новој црној звезди. А тада, наједном, ово је гостовање отказано без икаквог образложења. Касније је ипак са том улогом доживела славу баш у Скали.

Леонтина Прајс је напустила Америку и живи у Европи јер у Немачкој њен муж, певач Вилијам Варфилд (Порги) служи у армији НАТО.

За црне примадоне данас више није тако трновит пут ка слави. Марион Андерсон и њене колегице које су певале у Скали утрле су пут својим следбеницама и доприделе стварању нове епохе у музичком животу.

Детаљ с партенонског фриза

ТРЕБА ЛИ ПАРТЕНОНУ ВРАТИТИ ЊЕГОВО БЛАГО?

Партенон је један од најчувенијих храмова на свету. Али данас је то храм са кога су однети готово сви украси. Као што је познато, већина тих украса налази се у Британском музеју где су донесени још 1807. године.

Недавно је, међутим, у Енглеској започела велика полемика око тога треба ли Грцима вратити однете вредности. Специјално се поставило питање партенонског фриза који је пренео лорд Елгин.

Постављено питање је од великог значаја јер се тиче већине великих музеја света. Ако се Грцима врати партенонски фриз, онда би они могли да закупају на врата Лувра да траже Венеру са Милоса, Самотрачку победу и хиљаде ремек-дела у Француској, Енглеској и у другим земљама Европе и Америке. Ако се настави тим путем, онда би и Мона Лизу требало вратити Италији. Јер, велики је број уметничких дела која су променила власника без икакве накнаде.

Како је чувени фриз са Партенона стигао у Лондон?

Давно умрли лорд Елгин, док је био амбасадор у Цариграду, посетио је Грчку која је тада била покорена од Турака. Видевши како пропадају непроцењиве вредности античке Грчке, он је 1801. године постигао споразум са портом да извесне статуе и рељефе пренесе у Енглеску.

Данас је, међутим, Грчка слободна држава, а многи љубитељи њених старина, уместо у Атину, путују у Лондон и Париз да би се дивили уметницима древне Јеладе. По грчким законима ни једно уметничко дело не сме да напусти земљу без одобрена власти. Али се поставља питање, шта учинити са делима која су земљу напустила пре доношења тог закона? Они на Западу кажу да такав закон нема ретроактивно дејство. И док траје полемика око тога да ли треба применити правне прописе или морална правила, Партенон и многи други храмови стоје пусти а њихови украси изванредне лепоте величају туче музеје.

ЗООЛОШКИ ВРТ ЉУБАВИ

У Сарту, 200 километара од Париза налази се јединствен зоолошки врт у коме све животиње, чак и оне које су у природи једна другој највећи непријатељи, живе заједно. Његов творац, Жак Бујо, годинама се бави дресуром, али не за циркуске тачке већ васпитава животиње да се не плаше човека и да се међусобно друже.

„У овом крају, каже он, чији биљни и животињски свет добро познајем, ноћи и рана јутра проводим по околним шумама. Стално сам са животињама, бдим над младима у шуми заједно с њиховим родитељима“.

Нема становника његовог врта од мишара који на захтев Бујоа шири крила, до лавице „Султане“ која на захтев плива и до орла „Колибри“ — који не слуша заповест овог природњака-аматера. Његовим заповестима се повинује 600 гмизаваца, месождера, преживара и птица који у овом човеку не виде заповедника већ

пријатеља. Животиње се налазе у посебним зградама, за које је давао начертане сам домаћин, па их је чак сам и градио.

„Врт сам створио за протеклих 15 година. Приморан да се кријем од немачких окупатора, проводио сам дане и ноћи у сартским шумама. Пре више година сам постао припадник из љубави, а сада се издржавам од зоолошког врта. Никад нисам мислио да ће тако бити. За време окупације Француске, моја жена је обрађивала имање и продавала поврће да би издржавала себе и мене, а ја сам живео скривен у напуштеној колиби дрвосеча. После сам припитомљавао животиње као њихов пријатељ. Људи су долазили да их посматрају. Пошто сам видео колико је интересовање за мој мали врт, почео сам да га проширујем. Прошле године кроз њега је прошло око 200.000 посетилаца.“

„У разговору са публиком проводим најмање по

два часа дневно. Водим их од кавеза до кавеза, од једне баште до друге, описујем примерке, износим карактеристике и говорим о томе како живе животиње. Показујем како се успоставља пријатељски однос између човека и животиња и доказујем на примерима своју теорију о могућности заједничког живота међу

различитим врстама животиња и звери.“

„Да се не отуђим од природе, свако јутро појашем коња и одлазим у шуму. У тишини и савршеном миру говорим свакој птици и гмизавцу као да се обраћам људима.“

Док пролази покрај кавеза он сваку животињу нежно помилује или јој каже коју благу реч. Чо-

ПОВЕСТ О ДИМИТРИЈУ БИКУ

Кифле мајстора Дише, због њиховог полумесечастог облика и испуцале коре, Турци су нерадо гледали стрепећи од злог предсказања. Несрећа због жапца

Када је београдска Варош-капија стварно представљала улаз у град и када је Глигорије Војаревих имао ту и своју књижевачку радњу и књижару у којој су се сакупљали сви учени људи, нарочито они који су долазили са оне стране Саве и Дунава, тојест „из Немачке“, један од првих комшија „мајстор Глише“ био је пекар Димитрије, зван Диша-Бик. И он је такође у Београд дошао „из Немачке“ и то пре мајстора Глише, што значи да је он пекао хлеб на Варош-капији већ негде око 1826. године.

Поред обичног пшеничног хлеба мајстор Диша је израђивао и земичке и перече. Ти производи дуго времена су били у немилости јер су их Турци нерадо гледали. Диша не кифле налик на њихов полумесец, приликом печења понекад су тако испуцале да су могле представљати врло зло предсказање: распадање праве и једине власти у Београду.

У пекари, фурунциници мајстор Дишиној, у једном повећаном „стаклету“ које је представљало неку врсту барометра, брчкала се увек по једна жабица. Задовољна је је била јер је имала све што једној жабици, ухваћеној у барама на Теразијама и треба: и лист докњава, и мува и „мушарница“, којих је у пекари увек било и на претек. А мале мердевине унутра служиле су зеленом жапу да се уз њих вере — у одређено време. Сви „сербски житељи са Варош-капије и они са Зерека“, посматрали су ово пењање, а нарочито деца којој су родитељи стављали у дужност да прате „где се сад онај зелени ђаво из стаклета мајстор Дише себе имајући налази“.

Предсказивач времена је живео у том свом стаклету врло удобно, негован и храњен, узнемираван само од временских промена.

Мајстор Димитрије није до био назив „Бик“ зато што је био јак. Напротив, више је лично на обичан луков бик. Био је сав провидан жутозелен, с великом набијеном а распупалом главом, висок, штркљаст, као да је узесен запао иза пећи и проклијао тек у марту високо, на лелујању стабљичи.

Међутим, оно што је нај-

важније, Димитрије је био „луковичар“ односно „васили чар“. За његову „метеоролошку службу“ значило је то много. А сва његова лична трагедија и потиче отуда.

Уочи нове године, пред светог Василија, он би узео главицу лука, расекао је на дванаест чесана, односно љуска, како се говорило, а сваки је био намењен једном месецу у години.

На ново лето, мајстор Диша је устајао рано и прегледао сваки чесан: да ли је овлажен или сув. Ако је сув а означава зимски месец биће снега, ако је летњи — без кише је. Још истог дана је он свим својим муштеријама, а преко њих и свим Србима и Турцима у вароши, свечано објављивао каква ће бити на ступајућа година и каква који месец у њој.

Ваљда због разгранатог посла мајстор Диши је одједном устребао један помоћник. Негде у пролеће 1835. он је прешао у Земун и нашао пекарског калфу Јована, за кога се знало само толико да је из Сремских Карловаца, а постао је зла коб мајстор Дишин.

Читаво пролеће и читаво лето, све негде до зиме заједно су лепо радили. Јован је украшавао перече и земичке и његово жапца, па се узглед усавршавао и у метеорологији. А онда су се око Никољдана мајстор Диша и калфа Јован толико позаваљали у радњи и испред ње, да је и фамулус из основне школе звонио као да је избио пожар.

Међутим, мајстор Диша није могао да откаже свом калфи пре Ђурђев-дана. Можда због тог сукоба најпре је црка жабац у стаклету, потом и цврчи и још неки „насекоми“ (инсекти), које је „времена претсказивања ради“ мајстор Диша неговао у својој пекари. Жабац је нађен беспомоћно раскречен на листу докњава а толико се света окупило да га види, као да је „умро господин митрополит или боже прости књаз сербски“.

Мајстор Диша је у почетку храбро подносио нестанак својих „метеоролошких инструмената“, али је бледео све више и нико га није могао да утеши оном изреком „жути жутију а црвени путују“. Венуо је и преображавао се

стварно у свенули луков бик.

Последња нада, сва нада његовог живота, сав његов углед у вароши, његов значај и опстанак чак — постаде му онај лук и његових дванаест чесана, равномерно подељених по месецима уочи нове године.

Време за идућу 1836. годину као да је само од тога зависило. Али, кад је мајстор Диша на ново лето устао и више него радознао утрчао у пекару да види шта кажу они пажљиво исечени и поређани чешњевци од главице најбољег и најлепшег лука, нарочито изабраног за ту прилику — замало се није оневестило. Свих дванаест чешњева један поред другог лежали су црни као хумур, изгорели и прегорели. Избезумљено је у њих зурно. Тресао се као трстица, муцао а онда започео да врши и урличе и да зове Јована калфу, који је обично славао поред фуруне. А од Јована ни траги ни гласа — све је прње по купио и нестало као да га је вједогоња са Међедника со-

бом понео и замео му сваки траг.

За мајстор Дишу је то новогодишње јутро било кобно. Фуруна хладна, пекарница без хлеба. Никоје се није одазивао, затворио се не само у пекарницу, већ и у самог себе. Освета Јована калфе била је страшна.

Онда је мајстор Диша почео да пије, нарочито у кафани „код Милана“. Жапца новог није више хтео да набави. У стаклету је трунуо онај лист докњава и заједно с њим и мале мердевине. Управо кад је кнез Милош са Варош-капије наредио да се пресеље старо српско гробље на Ташмајдан, умре и мајстор Диша, „убивши се сам од големе туге и невоље“. Или, како злогубници рекоше — „од дерта, да би сократио свој мукотрпни живот“.

А мајстор Диша поред свих „овоземних невоља“, имао је ту част да буде први сахрањен на Ташмајдану, новом српском гробљу, у оно време „далеко ван вароши београдске“.

ЖИВА БИЋА У ВАСИОНИ

Прва васионска бића приспела су на Земљу још одавно — тврде два позната америчка научника. Доктор Клаус, лекар са Њујоршког универзитета и професор Наф, физичар са Фордем универзитета, мисле да су ванземаљска жива бића, али окамењена, приспела на Земљу пре неколико деценија. У ствари то су није форме живота — организми налик на алге.

Оба америчка научника су ова окамењена бића пронашли у метеоритима који се налазе у Њујоршком природњачком музеју Јужни Кенингтон. Ту су Оргеј-метеорит, нађен 1864. године у Јужној Француској и Ивуна-метеорит, који је пао 1938. године у Централној Африци.

У прво време се постављало питање да ли пронађени трагови живота у њима не представљају трагове бића са Земље

који су се могли по паду на тле припојити њима. Трагови живота на оба метеорита су сасвим слична мада су делови нађени у разним временским раздобљима и друкчијим климатским условима. На метеоритима су пронађени још раније сустанке петролеја и честице угља — материја које у нашим условима могу да се сматрају као остаци живих бића.

У НЕКОЛИКО РЕДОВА

Постоји један лековити извор у Француској, близу места Бањол д Лоон у чијој се води лече сви коњи околног подручја који пате од ногу. Лечење у овој коњској бањи траје свега недељу дана.

Ускоро ће британска колонија Јамајка постати независна. Ово острво, у саставу Антила, има милион и по становника од којих су петина бели људи. На острву се налазе највећа складишта боксита у свету.

У департману Мезе један ловац је ранио орну која је

с раном на ноzi побегла у шуму. Случај је хтео да се рањена животиња удаљила од тог места пуних 6 километара и срушила мртва баш на самом улазу у ловчево двориште.

У близини Москве гради се циновски радио-телескоп у облику крста. Један његов крак, који се сада довршава, биће дугачак један километар.

Холанђани ће покушати да извуку из мора олупину „Ренато Леонарт“ коју су 1917. потопила енглеска торпеда.

Постоји уверење да се на броду налазило 450 сандука злата.

У Њујорку можете купити возну карту до Месеца и на траг. Полазак 1968; цена 15 милиона долара.

У знак сећања на Наполеона Бонапарту у Њујорку је отворена „Радња готових одеља за мушкарце до 165 см висине“. Сопственик радње се сетио Наполеона свакако у тренутку кад је видео да ова-

ко необична фирма може да привуче већи број потрошача.

Холандија, земља лала, негује и друго цвеће које је на гласу у свету и од кога добија зилне новчане суме. У току првих шест месеци ове године, Холанђанима је извоз цвећа донео 106 милиона флорина.

На дан 31. децембра 1960. Француска је имала 1,901.946 телевизора.

МАЛО СМЕХА

— ВАШ СЕ С ТОВОМ НЕ МОЖЕ ИЗИЋИ УВЕЧЕ А ДА СЕ ТО НЕ ЗАВРШИ ТУЧОМ.

— НИЈЕ ЗАТО ШТО ЈЕ МОЈ СИН, АЛИ ТО ДЕТЕ ЗАИСТА СЕ НИЧЕГ НЕ ВОЈИ.

— ТИ САМО ЦРТАШ БИЗОНЕ АЛ' НИКАД ДА УЛОВИШ ЈЕДНОГ ЖИВОГ ДА ИМАМО ШТА ЗА ЈЕЛО.

ЖИВА ФАБРИКА СВИЛЕ

Донесите пајалицу! Опет с таванице висе читави пешкири од паучине! Фуј!

О пауцима и паучини причало се у прошлости много — тачних и нетачних ствари, празноверица и измишљотина гарнираних зрнцима истине.

Истина је, међутим, да су у Кини пре неколико векова употребљавали нити паучине за шивење а да су пре две стотине година у Француској од паучине били израђени један пар чарапа и један пар рукавица.

За добијање употребљивих нити паучине постоји чак и упутство: „Опис методе за добијање нити паучине које се могу употребити за ткање“. У том упутству стоји дословно:

„Ухватите се два туцета женки-паука. Узмите се затим један дрвени рам који за сваког паука има посебну преграду снабдевену дрвеним шипом. Рам је тако чачњен да се паукови у преградама могу чврсто притиснути а да се при том не озледе. Двадесет четири паука се тако поставе у преграде да им из њих вири задњи делови. Сада се они не могу бранити.

Кад се паук дотакне прстом по брадавици из које се лучи паучина и прст полако одмакне за њим ће се повући танка нит која се неће прекинути већ ће стално постајати све дужа. Затим се све 24 нити споје и приврсте за један калем који потом треба лагано окретати. На тај начин треба 24 танке нити упредати у једну дебљу све док се железде за лучење не исцрпу. Двадесет и четири паука у једном „седењу“ дају око 300 метара нити.

Храњење не представља ни какав проблем — не морају се хватати муве. Паукови се једноставно пуште на стободу, а у врту се ухвативају. И док се ти нови „музу“, ослобођени паукови траже храну и опорављају се. Због тога се у току одређеног времена исти паукови више пута хватају и стављају у рам, тако да они укупно могу да „лиферију око два километра нити“.

Овај „опис методе за добијање нити од паучине“, мада више личи на измишљотину него на неко упутство које се заиста може применити, потпуно је тачан. Међутим, треба одмах рећи да ми у Европи од њега не можемо имати никакве користи, али се зато и те како може добро применити на Мадагаскару и Источној Африци где живе паукови — свилопрелце. Ови паукови велики су 12 сантиметара и испредају мреже које имају у пречнику и

по два метра. Нити које они преку толико су нежне да 40.000 километара „кошца“, што би било довољно да се опаше земљина кугла, једва да на кантару изнесе два килограма. То је најтањи и најнежнији нит у природи која се практично може употребити, па ипак је јача, отпорнија и лепша од нити свилене бубе.

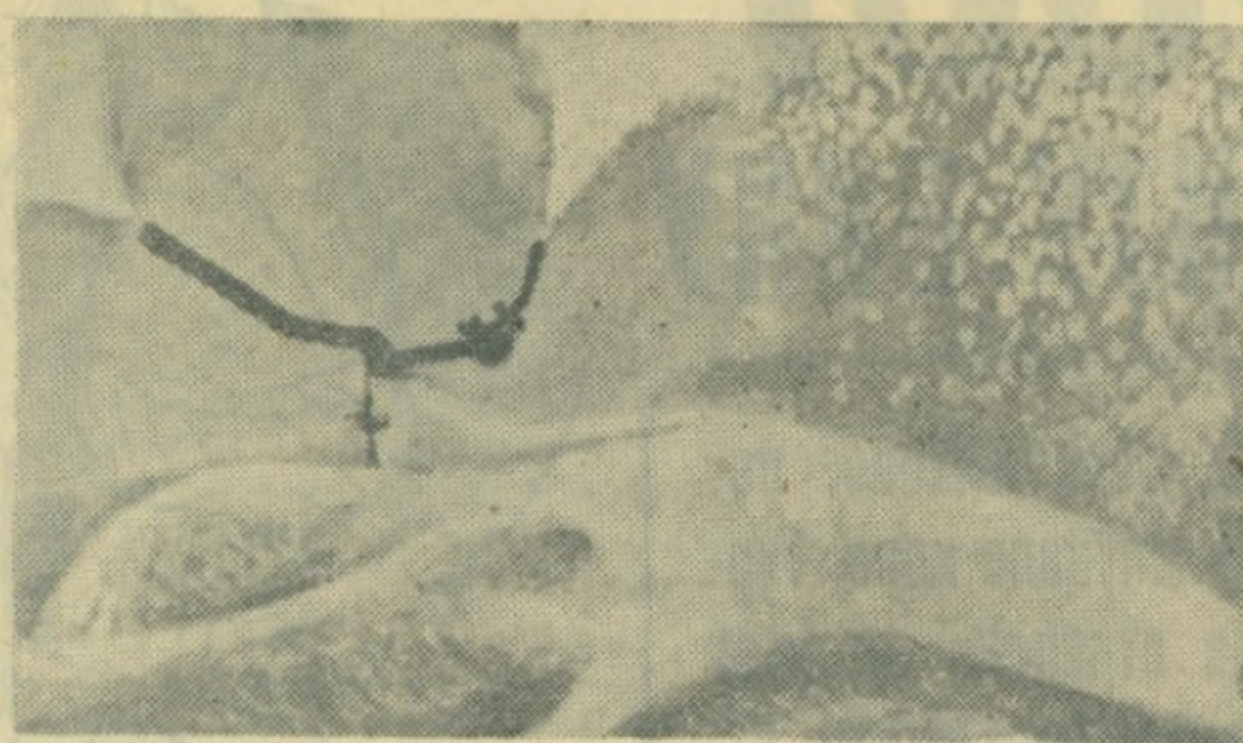
Некада се свила добијена од нити паучине много више употребљавала него данас. Заправо, нити паучине користе се данас само при изради неких веома прецизних апарата, као што су на пример мреже за окуларе на телескопима. Јер, добијање свиле — паучине веома је скупо: захтева огромно стрпљење и много времена.

ВЕШТАЧКИ СНЕГ ЗА СМУЧАРЕ

П уком случајношћу, као што се то већ толико пута догодило у науци, пронађена је направа која производи снег. У сувим зиммама од ње могу имати користи не само смучари већ и пољопривредници који услед сувих зимских мразева страхују за усеве. Захваљујући оваквим машинама човек по својој вољи, као какав мађионичар, може да прекрива снегом брда и долине.

Вештачки снег прави се у замршеном сплету цеви, али принцип је постављен на основи стварања природног снега. Две цеви или два гумена црева доводе воду и компримован ваздух на место где желимо да створимо снег. Вода ће на крају свог пута да прође кроз серију апарата који ће је у виду ситних честица посипати кроз ваздух. Ако је температура ваздуха довољно ниска, честице ће се претварати у пахуљице. Ако је направа већа, у току једне једине ноћи може да се начини снежни терен за више стотина смучара. Занимљиво је да је вештачки снег бољи од природног. Пошто је гушћи и збијенији траје трипут дуже, отпоран је на многобројна смучања и може да се за краће време одржи и на температури од 21 степена.

У прошлости су ватрене присталице смучања покуша-

Уместо из облака снег пада из цеви

Вештачки снег бољи од природног: гушћи је, збијенији и траје три пута дуже. Топло време не може више да омете зимска такмичења на снегу

вале да замене снег разним супстанцама: струготиним сапуна, саструганим стаклом, прекривачима начињеним у виду четке, иглицама четинара, љуспицама лискуна итд. Чињени су многи покушаји, јер се често догађало да и најснежнији смучарски терени оману. Нема земље у свету у којој велико и изненадно отапање снега није омело велика такмичења. Тако је једна топла бујица спрала терене у Скво Валију, у Калифорнији и омела Олимпијаду фебруара 1960. године. У зиму 1955/1956. године један познати смучарски терен у Европи пружио је спортистима 71 дан разоноде а наредне зиме свега 12 часова.

Вештачки снег је пронађен сасвим случајно. Почетком зиме 1950., инжењер Филип Тропеано из Њујорка, радио је као и обично у лабораторији једног малог предузећа за производњу неких пољопривредних справа. Он је специјално био запослен на изради направе за стварање вештачке магле која би штитила лимунасте биљке од мрза. У једном тренутку, док је подешавао казале на пробном уређају, зазвонио је телефон. Подигао је слушалицу и чуо глас који га позива да дође у суседну зграду. Отишао је,

а кад се кроз један сат вратио, затекао је на поду своје лабораторије слој снега дебело 15 сантиметара. Уместо да произведе маглу, апарат је створио пахуљице.

Тропеано је прво покупио снег и тек онда отишао својем брату који је ватрени смучар. Баш кад је ушао у кућу чуо је преко радија да се смучарско такмичење неће одржати услед недостатка снега.

Проба са вештачким снегом први пут је извршена на брдима Кетскил у држави Њујорк. Једног хладног дана 1951, кад је земља била поштеђена падавина, машина је донета на терен и свет се окупио да види проналазак. Као за пакост, све је пошло наопако. Једна казале је погрешно управљена и машина, уместо да произведе пахуљице, полила је присутне хладном водом. Сем тога, вода у цевима се замрзла и апарат није хтео даље да макне. Када је апарат унет у кућу и раскрављен крај пећи, грешка са казалема је исправљена и сутрадан је пред очима свих присутних добијен први слој вештачког снега.

За сада, мања направа која може у току ноћи да покрије падину за смучање, стаје око 2 и по милиона динара, док знатно већа, која је у стању да створи велики смучарски терен стаје око 65 милиона.

»ЖИВОТИЊСКИ« КЛУБ

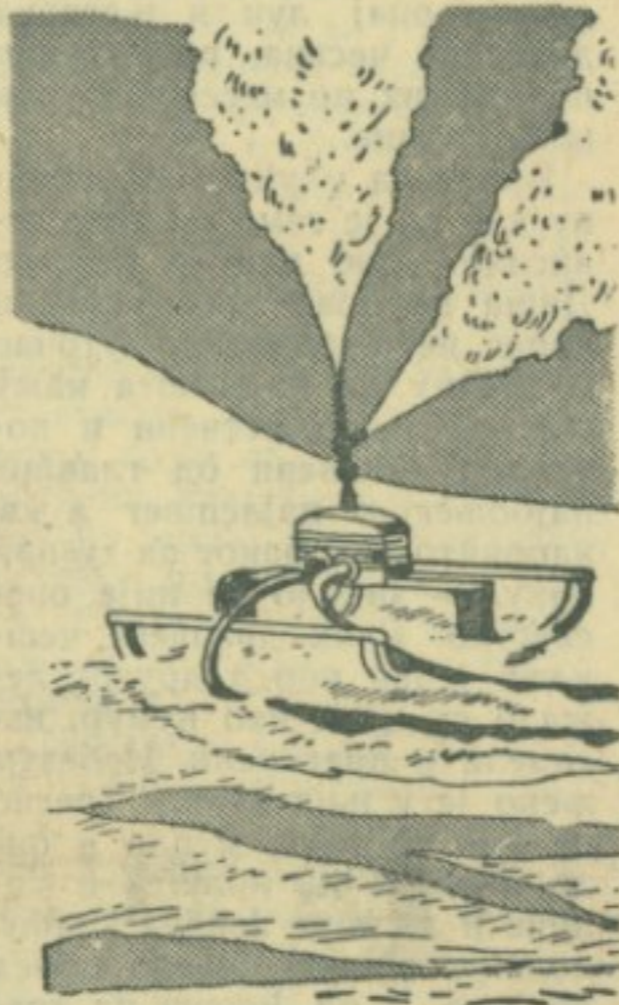
У Барселони постоји један заиста необичан клуб: сви чланови морају имати име или презиме које је истоветно са називом неке животиње, дивље или домаће. Председник клуба Федерико Гало (петао) био је ових дана сведок на венчању два нова члана. Невеста се звала Леона (лавица), а младожења Ратон (миш).

СИГУРНОСТ КОСМИЧКИХ ПУТНИКА

Советски научник професор Петровић објавио је недавно један чланак у часопису совјетске Академије наука у коме је, између осталог, написао следеће: „Ако погледамо најсавршенија и најраспрострањенија транспортна средства којима се човек користи, запазићемо да је освајање мора плаћено највишим бројем људских жртава. Освајање ваздуха, нарочито у доба херојских подвига ваздухопловства, такође је пла-

ћено многобројним људским животима. Зато се не треба заваравати како ће продирање у космос бити без губитака“.

Стручњаци, на пример, сматрају да постоји мала вероватноћа да дође до судара космонаута са неким метеором или до сусрета са непредвидљивом бујицом јаких радиоактивних зрака али је близу памети да ће до таквих нежељених сусрета ипак долазити.

Х.Ц. ВЕЛС РАТ СВЕТОВА

КРАЈЕМ 19 ВЕКА МНОГИ ЕНГЛЕСКИ ЛИГОВИ ДОНЕЛИ СУ ВЕСТ О ИЗБИЈАЊУ ПЛАМЕНОГ ГАСА НА ПЛАНЕТИ МАРСУ, ОБЛАК ГАСА ОТПИСАНОМ БИВИНОМ КРЕТАО СЕ ПРЕМА ЗЕМЉИ, НИКО НИЈЕ НИ СЛУТАО ДА ЈЕ ТО БИЛА ЈЕДНА ОД НАЈВЕЉИХ ОПАСНОСТИ КОЈА ЈЕ ИКАД ЗАПРЕТИЛА ЗЕМЉИ.

МОЖДА МИ О НЕ БИХ ЧУО ЗА ТУ ЕРУПЦИЈУ ГАСА ДА НИСАМ ПОЗНАВАО ОГИЛВИЈА, ЈЕДНОГ АСТРОНОМА...

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО СИ НОЧАС ДОШАО! ВОЛЕО БИХ ДА ВАЦИШ ЈЕДАН ПОГЛЕД НА МАРС.

КАД САМ ПОГЛЕДАО КРОЗ ТЕЛЕСКОП, ВИДЕО САМ МАЛУ ОКРУГАУ ПЛАНЕТУ КОЈА ЈЕ ЛЕБДЕЛА У ТАМНОПЛАВОМ КРУГУ, А ТАДА САМ УГЛЕДАО СЈАЈНУ МЛУЊУ ОД ГАСА КОЈА ЈЕ ИЗБИЛА ИЗ МАРСА.

РЕКАО САМ ОГИЛВИЈУ ШТА САМ ВИДЕО...

ТО ПОТПУНО ОДГОВАРА ОПИСУ ЕРУПЦИЈЕ О КОЈОЈ СУ ПИСАЛЕ НОВИНЕ!

И ШТА МИСЛИШ О ТОМЕ?

СМАТРАМ ДА ЈЕ ТО НЕКА ВРСТА МЕТЕОРИТА! ЈЕР, ИЗГЛЕДИ ДА НА МАРСУ ПОСТОЈИ НЕШТО НАЛИК НА ЧОВЕКА СУ МИЛИОН ПРЕМА БЕДАН!

А Онда ЈЕ ДОШЛА НОЧ КАД СЕ ПОЈАВИЛА ПРВА ЗВЕЗДА-ПАДАЛИЦА. ВИДЕЛИ СУ ЈЕ КАКО ЛЕТИ ПРЕМА ИСТОКУ-ПЛАМЕНА ЛИНИЈА ВИСОКО У АТМОСФЕРИ.

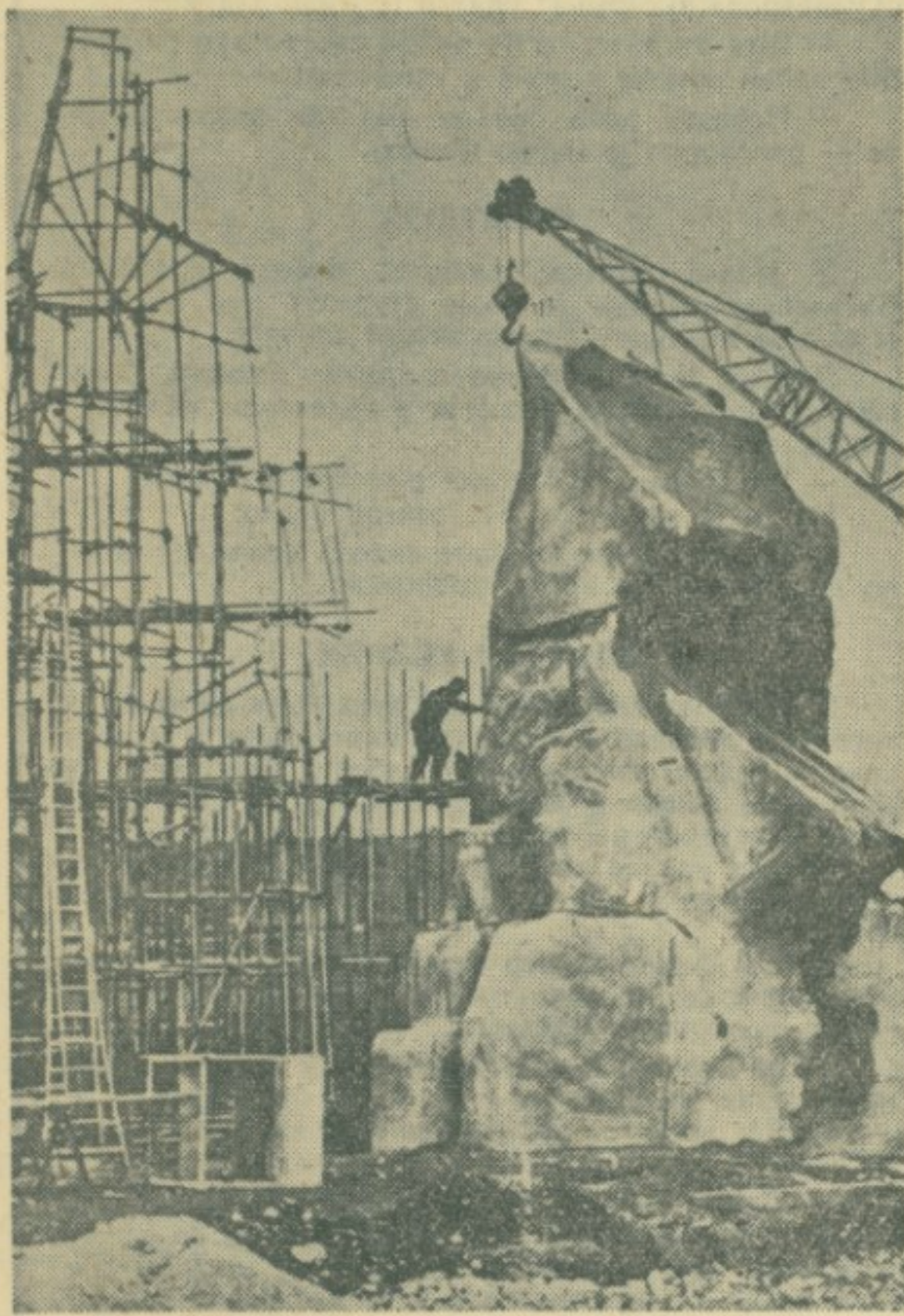

СУТРАДАН УОТРУ ОГИЛВИЈА КОЈИ ЈЕ ВИДЕО ПАДАЛИЦУ, УГТАО ЈЕ РАНО С НАМЕРОМ ДА ЈЕ ПОТРАЖИ.

БЕЗ ПИЛОТА ПРЕКО КАЛИФОРНИЈЕ

На аеродрому у Чику, у америчкој савезној држави Калифорнији, збио се пре неколико дана несвакидашњи случај. Један једномоторни авион изненада се „осамосталио“ и полетео сам, без пилота. Непосредно пре тога један механичар је прегледао авион и упалио мотор да би контролисао како ради. Без пилота и путника авион се подигао с писте, описао круг изнад града и затим одлетео према северу. Четири часа касније управа аеродрома саопштила је да је машина морала већ негде пасти јер је у резервоару било горива за свега три до четири часа лета.

ЗА ВЕЖБЕ АЛПИНИСТА

Клуб алпиниста у Берну је направио високу вештачку стену од свих врста камења повезаних бетоном, челичним цевима и

испреплетаних жицом. Стење ће им служити за вежбање плезања које су и те како потребне младим алпинистима.

ИГРА НАСТАЛА ЈОШ У 7. ВЕКУ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ

ПОЛО

ИГРА НА КОЊИМА

Поло је игра позната већ столетима. Настала је у планинама Персије још у VII веку пре наше ере. Тек много доцније, после читавих 14 столетја, она се преноси у Византију, Грчку, Месопотамију, Египат, Кину и Јапан, али је играју само краљеви и њихова свита. У 13. веку она је доспела у Индију, где је тек 1860. године основан први полон клуб под покровитељством Енглесца, који су ову игру касније пренели у Европу. Тако је игра нашла и прве љубитеље у Енглеској. Принц Филип је, на пример, био познат као страсан играч пола. Године 1960. приређен је први поло-турнир у Сен Морицу у Швајцарској, који је учинио да ова игра постане још омиљенија.

Од играча се тражи врло много. Треба да су добри ја-

чачи, да брзо реагују, да су издржљиви. Према томе, није никакво чудо што су људи Јужне и Северне Америке постали страсни играчи ове живе игре.

Тим има четири играча, а сваки држи бамбусов штап дугачак један и по метар са проширењем на крају у облику дрвене секире којом се тера лопта. Једна утакмица траје четири пута по осам минута, са три одмора по један минут. За време одмора коњи се могу променити изван терена. Двојица судија, такође на коњима, и један са осматрачнице прате игру и опомињу играче на правила. Сваки играч носи обично заштиту на коленима и лакатима на глави.

Важно је да играч седи чврсто у седлу и да му коњ реагује на сваки његов знак у игри. Зато се одржавају нарочити тренинзи с коњима а бирају се окретни, брзи и лаки. Иначе се не би постизало да се играчи на њима крећу без нарочитог напрезања и сударања иако је простор скучен. Брзо се навикавају на све покрете тако да и сами прате лопту. Врата-гол су означена са два стуба. Кад лака лопта начињена такође од бамбуса прође између њих постигнут је погодак. По завршеној утакмици обе поло мочади се скупе на средини игралишта и поздрављају се штаповима (на слици).

У НЕКОЛИКО РЕДОВА

Кажу да се сваког сата у свету попије око 50 милиона шоља кафе, да се поједе 35 милиона килограма хлеба, 25 милиона килограма кромпира и око 6 милиона килограма шећера.

У Јапану, чија се храна знатно разликује од наше, производи се сир у коме има самлевене рибе.

Конгрес кардиолога у Паризу није се изјаснио против употребе кафе. Напротив, ако се кафе пије у мањој количини, кофеин олакшава рад срчаног мишића.

До сада се у швајцарским Алпима населило 25 Тибетанаца. Напуштајући највиши планински врх света, да би становали на најнижем врху Европе, Тибетанци су у Швајцарској по дигли куће истог типа као оне у њиховој домовини.

КОЛА СНОВА У ЦЕПУ

Скупљање аутомобила — играчка поста — ло је права страст за одрасле. Колекција од 7.000 модела. Као код марака и овде су случајне грешке драгоцене

У току последњих година развила се нова индустрија — малих аутомобила. Сваке године 116 фабрика из целог света израде 600—700 нових типова који се после умножавају у милионе примерака.

Све почиње врло наивно: човек оде у радњу са играчкама, положи једну марку на тезгу и односи кући модел аутомобила у кутији за шибнице: за сина, за нећака или, сушедно дете. И не слуги да у цепу носи бацил који му неће дати, да спава, опаснији од онога који изазива азијски

грип, неизлечиву болест коју прати грозница и право беснило колекционарства.

У одељењу за моделе играчака има међу муштеријама више педесетогодишњака него деце. Што су људи озбиљнији у њих је већа страст за прикупљањем.

У Великој Британији постоји већ и Удружење модела аутомобила. Његов секретар Брајен Џвел пасиониран је са купљач. Његова дневна соба је претворена у праву изложбени халу, модели су свуда: по великом столу, на широјој прозорској дасци, на наслонима столица. Његова збирка додуше не може да се мери са оном Португалца Васка де Бетанкура која има 7.000 примерака у којој недостаје само неколико туцета, али ипак и он има око хиљаду разних модела.

Џвел сакупља само квалитетне моделе. Код њега није одлучујућа старост типа него тачна израда по оригиналу. Најмодернији тркачки аутомобил за њега представља исто што и обичан аутомобил ако је израђен до најситнијих детаља. Један од најтраженијих модела је „Форд Т“ који је произвела једна америчка фабрика у првом светском рату и који се плаћа до 500 марака.

Овако високе цене су додуше изузетак јер сакупљање аутомобила је сразмерно јевтин хоби. Нови примерци, они који могу да се купе у радњама са играчкама стају од 1—4 марке дж се они ређи плаћају 10—30 марака.

И овде је наравно потребно добро познавање ствари. На пример да од модела „Бјуик“ који је произвело предузеће „Динки тојс“ постоји још врло много примерака, док на против „Татра“, модел из 1948, представља много већу рет-

Одрасли се забављају као деца

кост и није скуп ако се за њега да 15 марака. Треба знати да је иста фабрика које је један „Пежо“ коме је недостајао резервоар за бензин. Као код марака и овде су „грешке“ драгоцене. Неупућени би сматрали један такси у Копенхагену из 1946, као погрешно конструисан, јер није пропорционалан; превисоко је узан. А баш зато што је чисто занатски одлично израђен и што се на њему запажају многобројни детаљи представља драгоцен комад.

Већ преко пола века аутомодели се производе фабрички. Први су израђени 1908. у Немачкој, али пошто су били од лим брзо су пропадали. Данас их из те серије има свега дванаест и представљају највећу колекционарску вредност. Док су Америка, Француска и Енглеска после првог светског рата произвеле стотине типова, у Немачкој је тек 1936. године фаб-

рика „Мерклин“ отпочела серијску производњу.

Најмлађи али најуспелији произвођач модела је лондонска фабрика „Лесни продактс“ чије су „мечбокс“ серије преплавиле цео свет. До данас је ова фабрика произвела 265 милиона кола према 140 типова.

Историја ове фабрике са њених 2.000 радника, изгледа као модерна бајка. Њени утешајчи 27-годишњи техничар Џон Одел и 29-годишњи трговац Лесли Смит имали су само неколико хиљада марака у цепу када су у једној разрушеној лондонској гостионици почели да израђују арматуре. Да би избегли окретање машина на празно, одлучили су да узгред производе играчке.

Када је 1953. било крунисање краљице Елизабете одлучили су да изнесу на тржиште модел њених кочица. За недељу дана пред крунисање про-

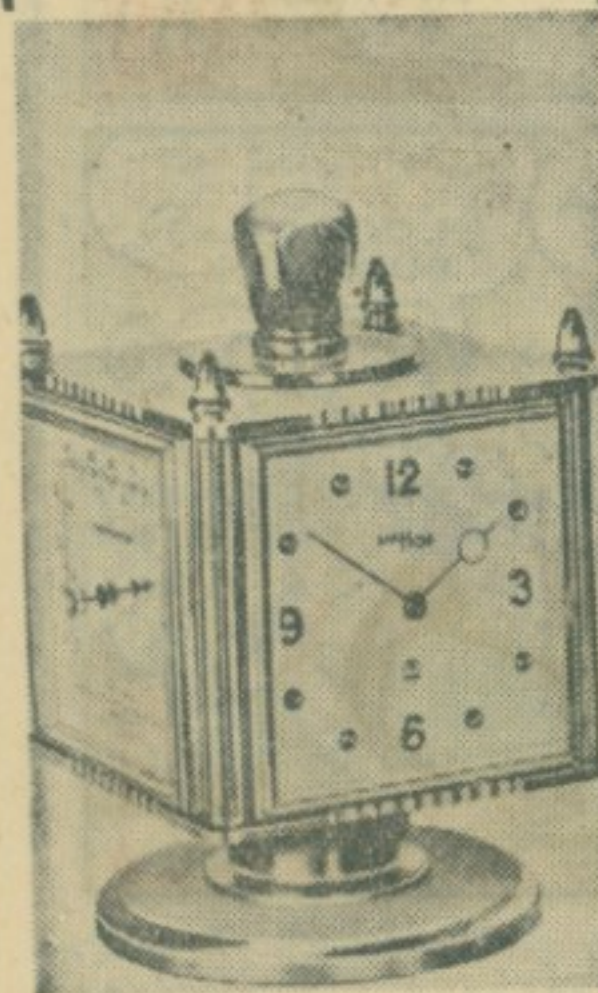
дато је милион кола, а после њега још два и по милиона. Данас се оне сматрају као већина реткост. Сама фирма чувала још само три примерка а колекционари који их имају у збирци пресрећни су.

У осам милиона примерака продат је модел јаркоцрвеног лондонског двоспратног аутобуса. Искусни колекционар нарочито цени коњска ватрогасна кола из 1905. године.

При изради ових модела пресудна је прецизност. У пракси то изгледа овако: после дуготрајног цртања саме конструкције, руком се израде модели од дрвета пет пута већи од коначног модела. Специјалном машином издуби се челични калуп за ливење и изврше припреме за фабриковање по ланчаном систему. За овај посао је потребна година и по. Нарочито драгоцени модели двоспратних аутобуса имају чак и минијатурне рекламе на оклопу кола.

КОМБИНОВАН САТ

Швајцарској је начињен сат у облику коцке који на својим странама поред бројчаника има и барометар, термометар и хидрометар.

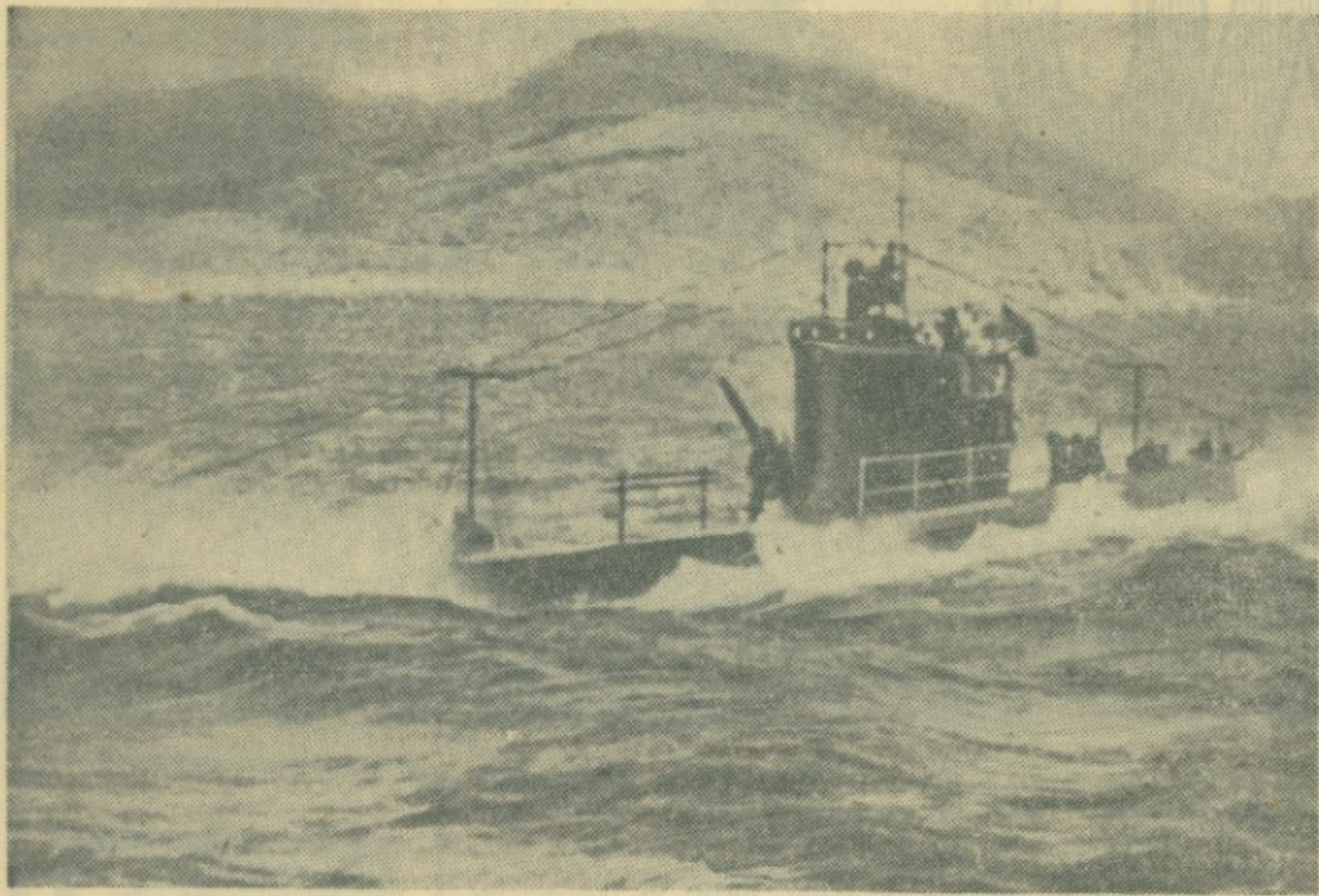

РАКЕТА — ШПИЈУН

Ракета без људске посаде са турбомлазним мотором и кратким радијусом летеће изнад непријатељске територије и уз помоћ фотографије, радара и инфрацрвених зрака сакупљаће податке о непријатељу. По обављеном послу спустиће се падобраном на одређено место.

Ракета може да се употреби по сваком времену, дању и ноћу, а неће јој измаћи ни камуфлирани објекти. Команда за лет и повратак прима још пре избацавања. Захваљујући подацима добијеним помоћу ње командант артиљерије може да гађа циљеве и то под контролом саме ракете која још док лети шаље податке или их само региструје у својим апаратама и ставља их на располагање тек после повратка

БРОДОВИ ПРОТИВ ПОДМОРНИЦА

Подморница је изронила

Хиљаде бродова и авиона и неколико милиона људи борило се против немачких подморничара. У оба рата уништено је 959 подморница

Поморске силе на крају XIX века нису веровале много у успех подморница у евентуалном будућем рату. Свакако стога што још нису биле довољно усавршене — имале су малу брзину, нису могле далеко да плове под водом, па ни по површини мора, док им је торпедно наоружање било слабо. Енглези су прве подморнице поручили 1901. године, а Немци су спустили у море своју прву подморницу, „Германију“, тек 30. августа 1906. године. Па ипак, на почетку првог светског рата било је у служби већих ратних морнарица 265 подморница, од којих је Немачка имала само 28, Аустрија 12, Италија 20, Велика Британија 71, Француска 55 итд.

Први успеси немачких подморница

Немачке подморнице саграђене 1913—1914. године имале су истиснуће од 670 тона, брзину од 16,8 чворова (31 км/час) на површини и до 10 чворова под водом (18,5 км/час). Располагале су са по 4 апарата за избацивање торпеда од 450 мм у пречнику. Првих дана рата коришћене су за извињања оне немачке ратне базе на острву Хелголанду у Северном мору. Њихова активност се постепено повећавала и већ 6. августа 1914. године немачка подморница „У-21“ потопила је енглеску крстарицу „Патфајндер“, која је нестала са површине за свега 4 минута. То је први ратни брод који је у историји ратовања успела да потопи једна подморница. Ускоро за тим догађајем, немачка подморница „У-9“ потопила је за свега један час три енглеске крстарице — „Абукир“, „Хуг“ и „Креси“. Ти успеси су изненадили и саме Немце, који су променили до тадашња схватања о ограниченој улози подморница у рату на мору. После потапања ратних бродова, Немци су прешли и на уништавање трговачких. Већ 20. октобра 1914. потопљен је први трговачки брод — енглески пароброд „Глитра“. Истог месеца потопљен је и један француски путнички брод, а затим су у таласима мора нестали један

другим трговачки и ратни бродови савезника. Почетком 1917. године, када су Немци прешли на прави подморски рат да би уништили британску трговачку флоту, јер се она без бродова не може дуже одржати, Немачка је имала 111 подморница. Само за прва три месеца потопљено је преко 2 милиона тона бродова, док су Немци изгубили само 10 подморница.

Противподморничка одбрана

Већи губици трговачких бродова натерали су савезнике да предузму највеће напоре у борби против подморница. Један од начина одбране била је и пловидба у конвојима, које су штитили ратни бродови. То су први применили Французи, шта тећи бродове који су превозили угаљ из Енглеске у Француску. После овога већина бродова је почела пловити у конвојима. Али, они су били мали. У првом трансатлантском конвоју који је испловио из америчке луке Хемптона, 24. маја 1917. године, било је свега 16 бродова и сви су стигли у британске луке. Али, немачке подморнице су нападале и конвоје, само су притом саме имале све веће губитке и потапале при блиско од 100 бродова свега 1.

На сваку немачку подморницу у првом светском рату савезници су слали просечно 27 бродова, а на сваког немачког подморничара долазило је по 70 људи. Па ипак, и поред толике одбране, Немци су у првом светском рату потопили 5554 савезничка и неутрална брода са укупно 14,99 милиона регистарских тона, док су сами изгубили свега 178 подморница.

Немачке подморнице у другом светском рату

По плановима нацистичке владе Немачка је требало да зарати против Енглеске тек 1944. године а до тада је морала да има 126 подморница. Али, рат је почео раније када су Немци имали само 57 подморница, од којих 25 малих, способних само за службу у близини обала. У почетку рата Немци су могли да граде највише 4 подморнице месечно, а касније знатно више. Већ крајем августа 1939. пре почетка рата, Немци су поставили 18 својих подморница по путевима који воде у Енглеску. Због тога су успели да потопе први британски брод пре него што је истекло 12 часова од почетка извињања непријатељства. Жртва је био путнички брод „Атениа“ који је нападнут без опомене, те је, поред посаде, настрадао и већи број путника, међу којима и много жена и деце. По искуству из првог светског рата, Енглези су одмах увели пловидбу трговачких бродова у конвојима, те је,

већ 7. септембра 1939. године отпловио за Канаду први трансатлантски конвој.

Касније су усавршавана средства одбране од подморничких напада, а број конвоја се повећао. У току рата у саставу 2200 трансатлантских конвоја прошло је преко океана око 75 хиљада бродова и од тога су била потопљена само 574.

У току рата саграђено је преко 5500 бродова за борбу против подморница, док је у прибрежним водама Енглеске, Канаде и САД обављало службу осматрања преко 20 хиљада мањих бродова и моторних чамаца. Око 100 хиљада авиона је учествовало у одбрани од напада подморница на конвоје. У свему, противподморничка служба савезника имала је 6 милиона војних лица: на једну немачку подморницу долазило је 25 савезничких бродова и 100 авиона, а на једног немачког подморничара око 100 Енглеца и Американаца.

Од укупно 1175 подморница, које су Немци имали у току другог светског рата, савезници су уништили 781 подморницу: 289 је потопила авијација, 247 површински бродови, 45 површински бродови и авијација, 33 мине, 21 савезничке подморнице, док је 146 настрадао од других узрока. Северни Атлантиски је постао права гробница нацистичких подморница: потопљено их је 299; у Северном мору — 72, у Бискајском заливу — 70, између Азорских острва и Гибралтара — 49, у Средоземном мору — 47 итд.

Без озбира на врло велику заштиту од подморница, савезници су у другом светском рату изгубили 2750 трговачких бродова са укупно 14,52 милиона регистарских тона — и то само од немачких подморница.

АНЕГДОТЕ

БАВО И АДВОКАТИ

Енглеског сатиричара Свифта, који је написао „Гуливерова путовања“ упитао је један адвокат:
— Шта мислите, ко би добио процес ако би спор био вођен између ђавола и свештеника?
— Наравно ђаво, јер он има све адвокате уза се — одговорио је мирно Свифт.

ДИЈАГНОЗА

У једној римској клиници чувени професор Бастијани окупно је своје студенте око постеле једног за медицинску интересантног случаја.

Док им је објашњавао симптоме болести, болесник се повратио из невести и угледавши око себе читаву гомилу, запита:

— Ко су сви ти блесани што буље у мене?

На то је професор Бастијани рекао:

— Видите, господо, болесникова стање се знатно поправило. Он вас је препознао.

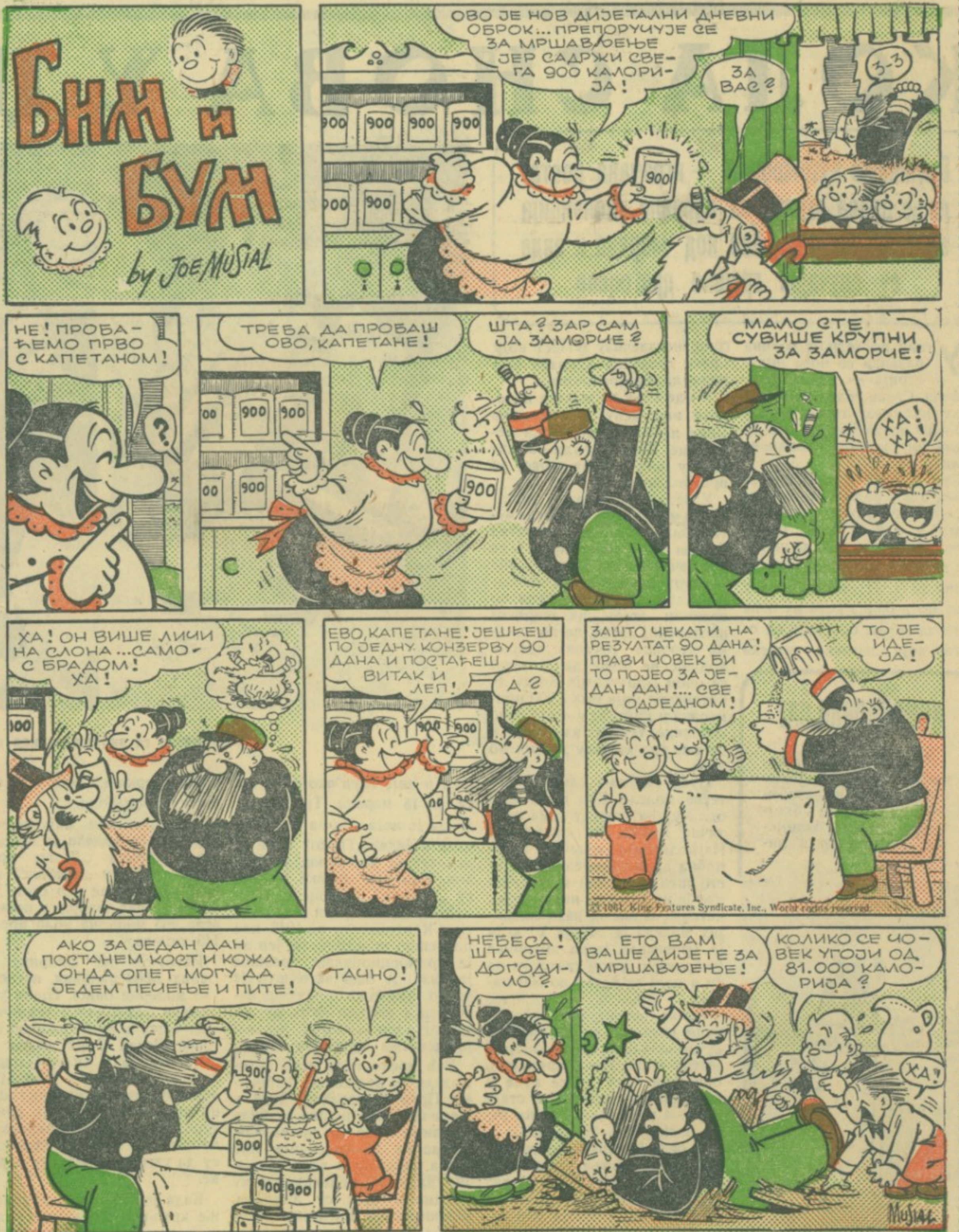
ИДЕАЛНИ УСЛОВИ

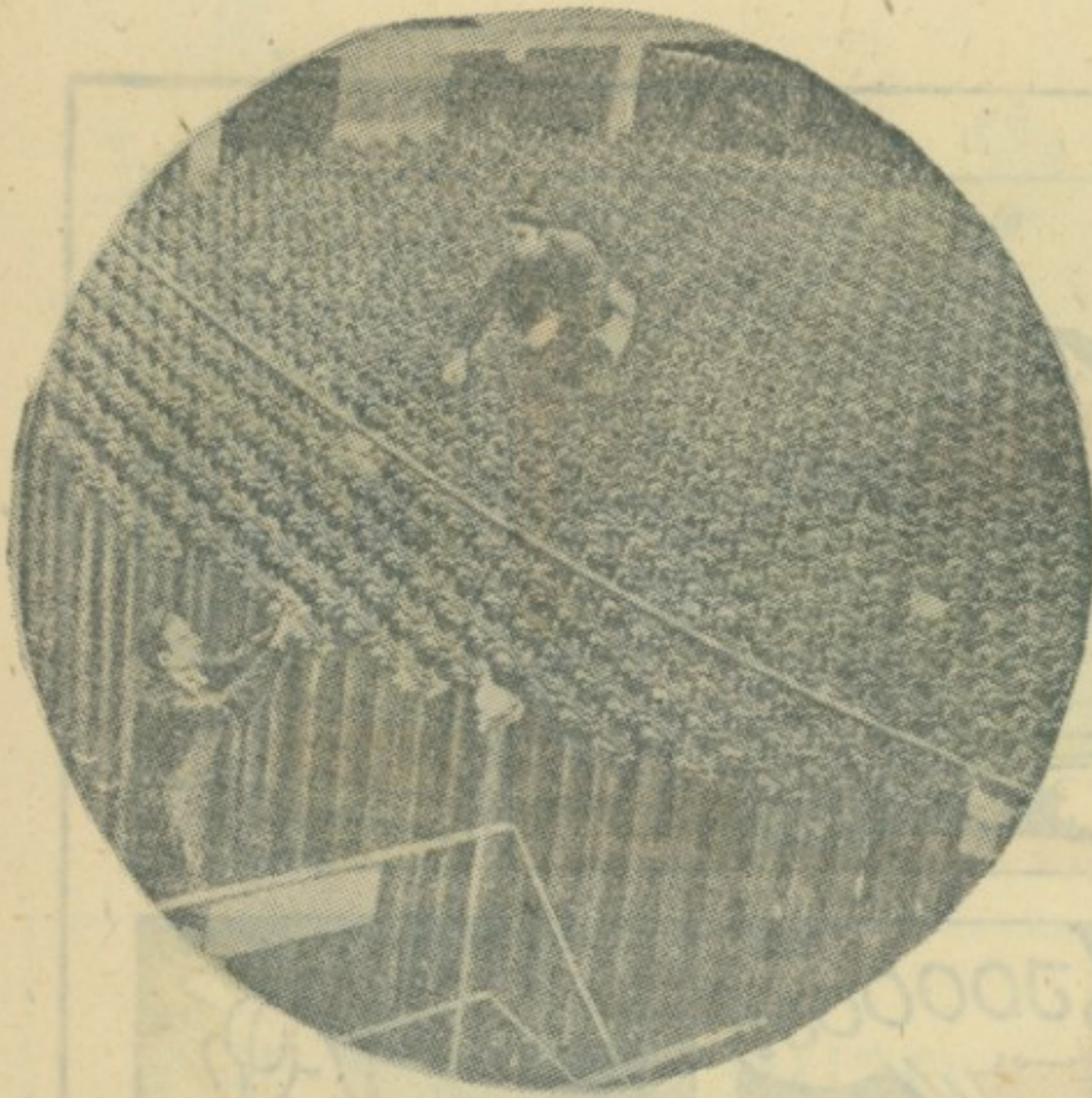
У својој књизи „Нека ова кућа буде сигурна од тигрова“, новинар Александар Кинг прича и о томе како је једном интервјуисао Алберта Ајнштајна. Са Кингом је пошао и један фоторепортер који је намештао славног научника у толико разних поза да је новинар мислио да ће их Ајнштајн обојичу избацити. Међутим, он је био готово натчовечански стрпљив.

Док је фоторепортер стављао нову ролну филма у свој апарат, Ајнштајн га је у једном тренутку озбиљно погледао и упитао:

— Ви сте одрасли у породици у којој је било много деце, зар не?
— Да. Имам деветоро браће и сестара. Зашто ме то питате?

— Одмах сам погодно. У таквој породици, међу толиком децом, сваком детету је тешко да се одржи и истакне. Деца великих породица не могу очекивати да ће их ико видети и чути ако од најранијег детињства не стекну навику да се родитељима, рођацима и познаницима пењу у крило и гурају им своје прстиће у очи и уста. Мислим да су овакве породичне прилике идеално тле за тренирање будућих фоторепортера.

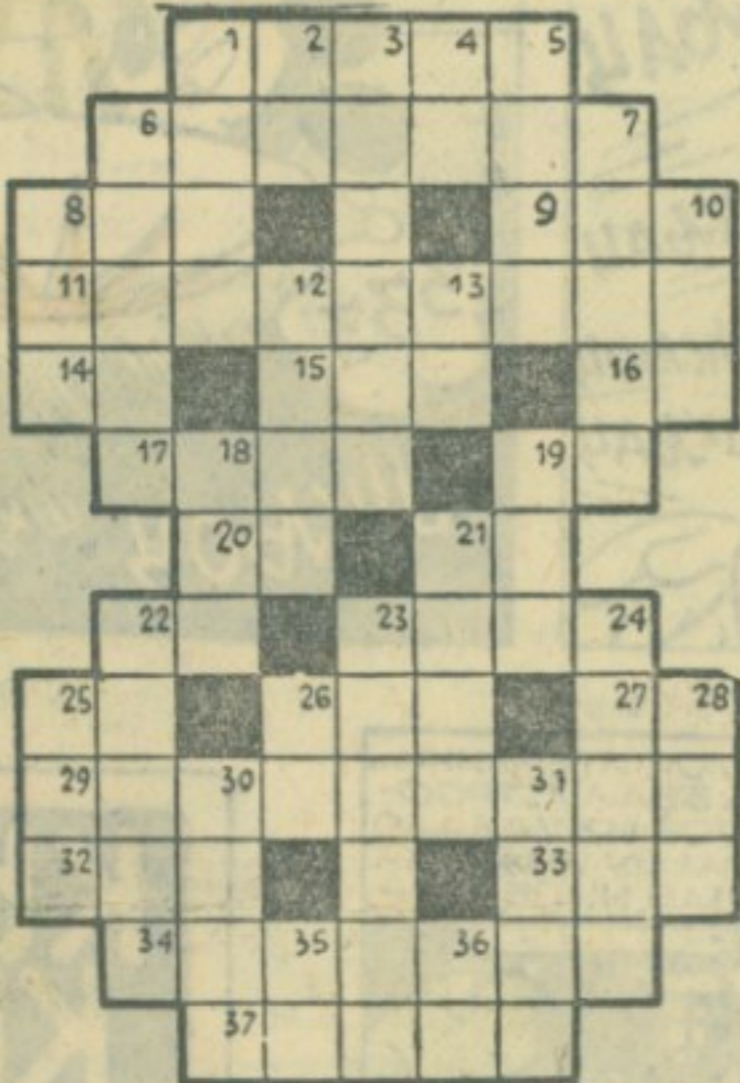

У првој фази

Недалеко од Свердловска киловата. Пошто је завршена се атомска електротрентала чији ће капацитет у првој фази бити 100.000 киловата. Пошто је завршена централна хала слика приказује монтажање прве турбине и реактора.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) плодна област у Војводини; 6) историјско место у Белгији; 8) град у Финији; 9) угажена стаза у снегу; 11) уредништво; 14) река у Аустрији; 15) јужно воће; 16) узвик; 17) шумско четинарско дрво; 19) немачки предлог; 20) првак; 21) слово латинице; 23) предлог; 23) полуострво у јужном делу СССР; 25) екстремитет; 26) сат, час; 27) река у Сибиру; 29) летовалиште у Словенији; 32) папагај; 33) врста јелена; 34) легура живе с другим металима; 37) немачки композитор (Јоханес).

Усправно: 1) песник и певач код старих келтских племена; 2) коњ; 3) приповека Максима Горьког; 4) хемијски знак за криптон; 5) планински систем у Европи; 6) бечки фудбалски клуб; 7) планина у Црној Гори; 8) прост број; 10) показна заменица; 12) један зачич; 13) хемијски знак за хром; 18) посао; 19) звезда; 21) државна област; 22) савезна униформа; 23) чврсто и сочно подземно стабло; 24) једночлани алгебарски израз; 25) врста мловаче; 26) китова кост у ждрелу; 28) најнижи мушки глас; 30) метричка двосложна стопа; 31) риба; 35) мера за површину; 35) иницијали нашег књижевника („Прва бразда“).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) мај; 3) Мст; 6) сал; 7) агора; 9) кров; 11) овај;

КАРМЕН ЈЕ СТВАРНО ПОСТОЈАЛА

Француски књижевник Проспер Мериме упознао се на путу по Шпанији са младом циганком Кармен и бандитом Дон Хозеом. Још једном се срео с њим — у тамници баш пред његово погубљење. Саслушао је тада његову исповест о убиству Кармен. Прича је послужила Меримеу да 1844. године напише новелу а према њој је композитор Бизе написао оперу „Кармен“. Садржај је наравно за оперу требало мало прерадити. Убачене су нове личности: тореадор Ескамило и ма совне сцене а убиство Кармен које се стварно догодило у шуми, пребацили су пици либрета Мејак и Алевни пред улаз у циркус.

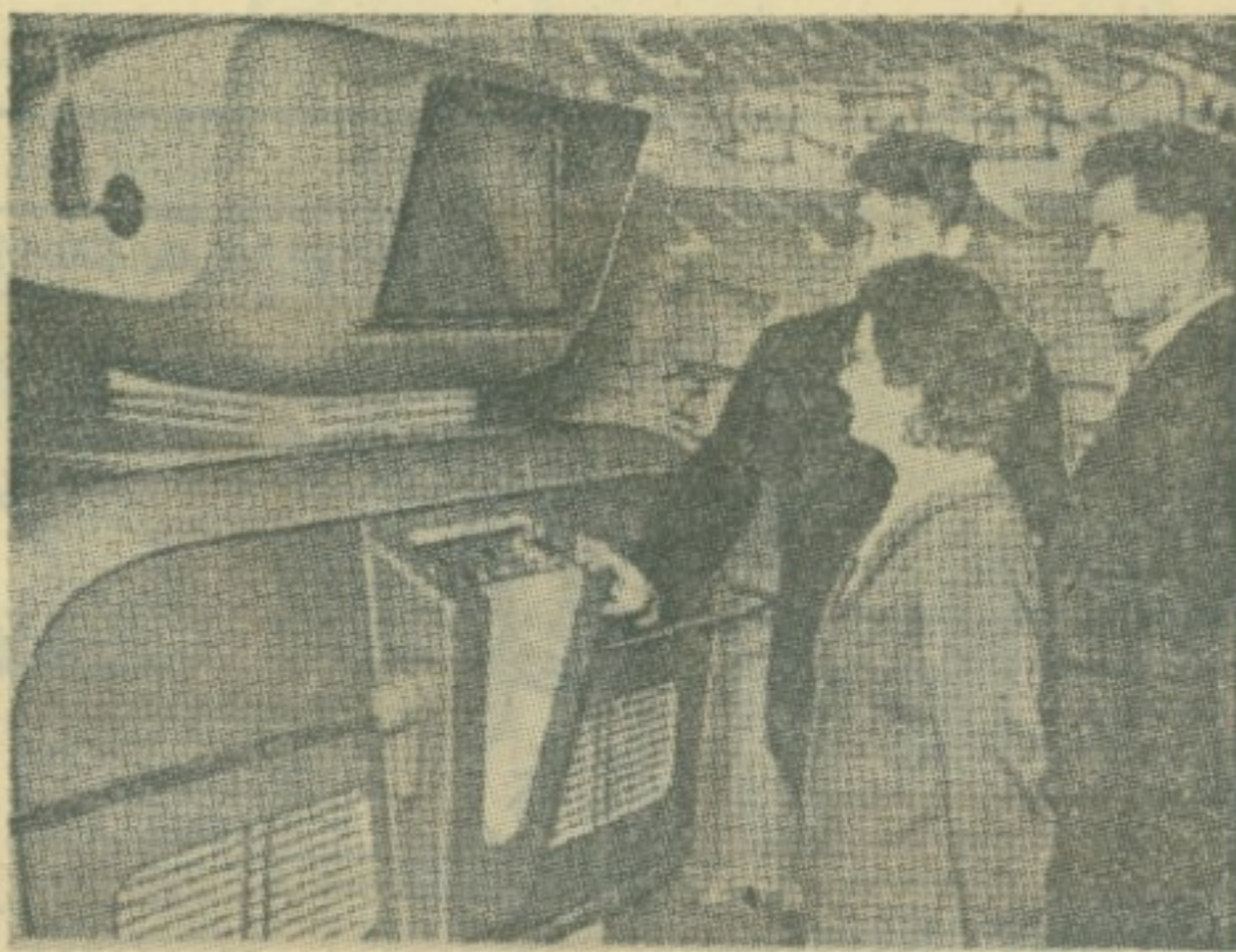
После неуспеха на првом извођењу у Паризу 1875. године, опера Кармен је победоносно освојила све оперске сцене света. Недавна анкета показала је да је ово дело најомиљенија и највише тражена опера у Европи.

Чувени немачки певачи Керстин Мејер и Рудолф Шок изванредно приказују познати шански пар на оперским позорницама

„БРАТКОТАЛАСНЕ“ ОЛОВКЕ

Једна америчка фирма отпочела је производњу патент оловки које пишу помоћу кратких таласа. Подешене су према врсти хартије и исписани текст не само да је читљив већ се не може ни бригати.

АУТОМАТ — ИНФОРМАТОР

У Московском политехничком музеју на изложби „Основи аутоматике и телемеханике“ изложен је аутомат-информатор, конструкција инжењера М. Александрова. Аснови аутоматике и телемеханике“ изложен је аутомат-

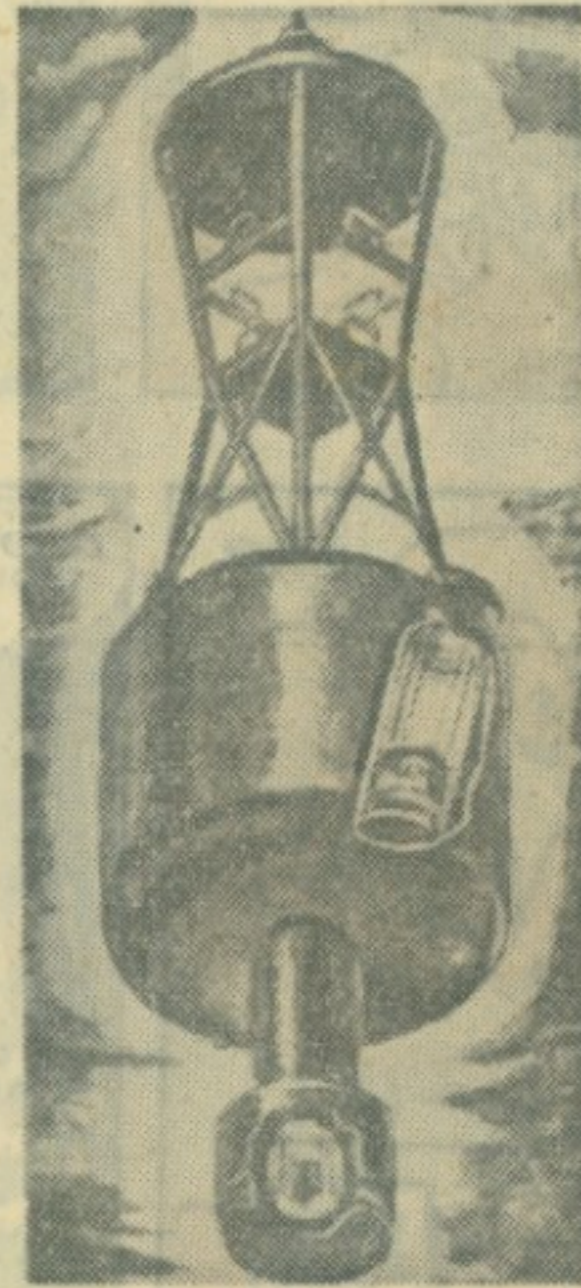
И С КУПАЊЕМ СЕ МОЖЕ ПРЕТЕРАТИ

Британски специјалиста за болести коже доктор Брајен Расел сматра да претерано купање и прање у цивилизованим земљама може да проузрокује више кожних болести него — прљавштина. На једном стручном састанку Расел је недавно изјавио да јудска кожа која једну седмицу није долазила у додир са водом и сапуном показује у „бактериолошком смислу“ сасвим малу разлику према тек опраној. Расел је навео као при-

мер двојицу арктичких истраживача који 100 дана једва да су употребили воду и сапун. Наиме, број бактерија на њиховом телу био је само незнатно већи него на кожи људи који се свакодневно купају. Прање је свакако потребно да би се одстранила нечистота и спречило „врећање носом и очију“ људи с којима се долази у додир, сматра Расел. Али, свако претеривање у томе наноси више штете него користи.

Прва атомска бова — светионик

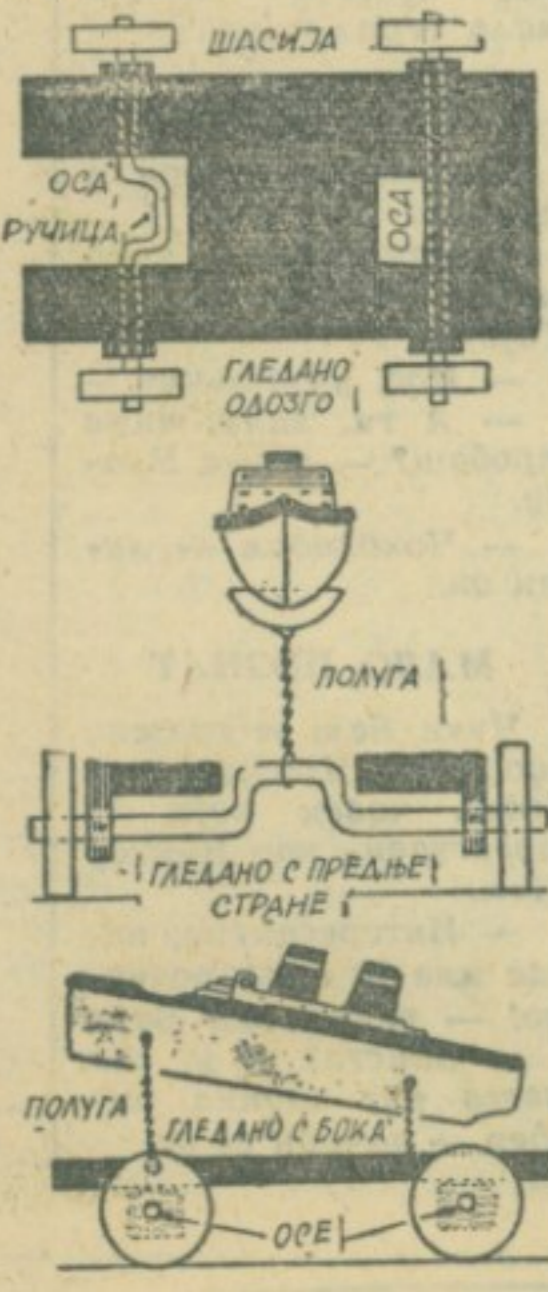
На источној обали Америке постављена је средином прошлог месеца прва бова — светионик на атомски погон. Ова бова, висока 8 метара, можда ће значити почетак једне дубоке промене у систему одржавања сталних светионика. Нови светионик добија електричну енергију из једног термоелектричног генератора који користи топлоту што је развија стронцијум 90. Очекује се да ће енергија ове атомске батерије трајати десет година, управо да ће бова-светионик функционисати за тај период без мењања извора његове енергије.

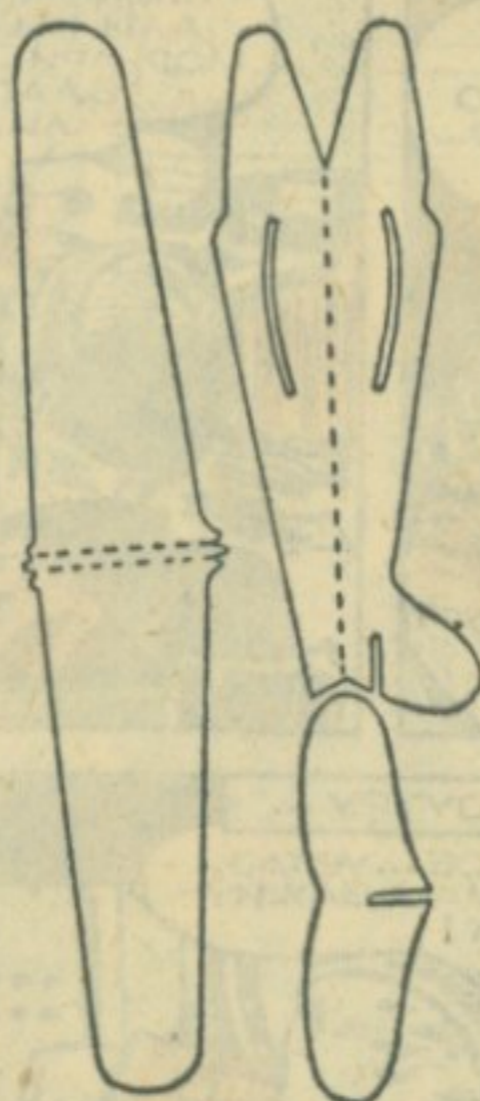
НАПРАВИ САМ

МАЛИ БРОД КОЈИ СЕ ЉУЉА

Данас вам предлагемо да направите мали брод који се љуља — за вашег млађег брата.

Шасија гледана одозго на нашој слици за љуљам је потребна једна дрвена дашчица на мало дужа и мало шири од брода. Прорез у облику правоугаоника служиће за ручицу у осовини која се види и на друга два цртежа. На дашчицу додајте четири мала округла комада дрвета или метала, (на цртежу приказана осечено) који ће учврстити у осни точкеве начињене од дебелих гвоздених жица и то задњу — праву и предњу у облику слова U. Што се тиче точкава најбоље је да их узмете са неког старог воза или аутомобила. Мада пречник точкава није важан пазите ипак на то да њихов промер буде мало већи од предње криве осовине (U) да не би додиривала тле. Гледан са предње стране и са бока брода изгледа овако: позади, једном непомићном жицом — полумом — повезан је са шасијом, а напред исто тако гвозденим жицом која се обавија око осовине у делу U. Јасно је да је најбоље да купите мали брод јер ћете га најлакше повезати гвозденим жицом (напред и позади) са дрвеном шасијом.

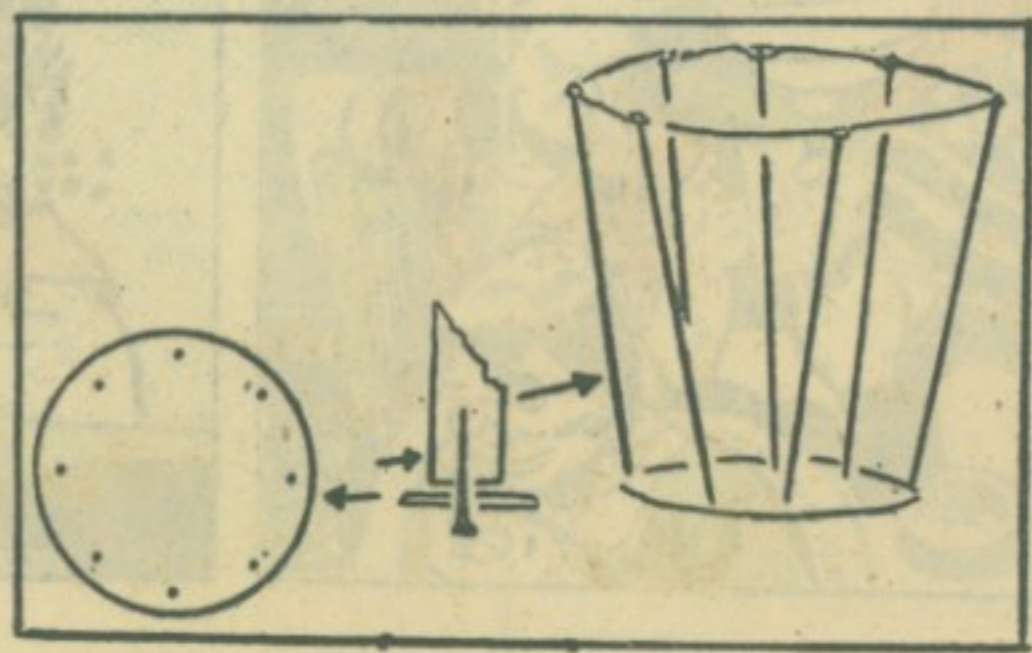
АВИЈАЦИЈА У СОБИ

За зимске дане прављење авиона ће вам бити пријатна забава, а уз то и не много тешка. Да бисте опсекли ова три дела: крила, труп авиона и реп (можете их прекопираати с наше слике) требаће вам света десетак минута. Свад начините два лучна прореза на трупу авиона, као што видите на слици, у које ћете уваћи цело крило. Али, нај-

пре треба да вам кажемо како ћете то учинити: савијте труп авиона по тачкастој линији по средини, али најпре пређите по њој лагано оштрицом жилета да би вам линија по којој савијате била сасвим права. Онда залепите уједно оба дела и затим угузите крило које ћете такође залепити. На крају, кроз задњи прорез прво увазмите реп за висину. Треба да пазите да крила и крило буду сасвим прави а при врховима лако повијени. Уколико вам ово не успе поставите комад жице по средини крила да бисте их учинили чврстим. Још на крају: да бисте боље упознали принципе авијације треба да вам кажемо да крило за правац које стоји усправно, налаже на водоравни реп авиона који управља пењањем и спуштањем читаве ваше летелице. За цело овај посао потребно вам је мало лепка и оштар нож за сечење хартије.

КОРПА ЗА РУЧНИ РАД

Да покушамо данас заједно да обрадујемо вашу маму тиме што ћемо јој направити корпицу за ручни рад. Најпре начините округло дно од чврстог картона с пречником од 20 см. Осам штапића држаће се помоћу шпенадла које се убуду са спољне стране поред ивице дна од картона као што је обележено тачкама на кругу. На врх ових шпенадла учврстите се сваки штапић (слика у средини). Мало лепка учврстиће их још више. Остаје вам још да горе повежете осам штапића гвозденим жицом и на тај начин направити круг са пречником од 30 см. На крају целу корпицу обавијте неким шареним кретоном.

Јесће ли Већ чиш да...

... Београд је био насељен, сматрају стручњаци, још у старије камено доба — у палеолиту.

... дивљи вепар може по мирису да осети човека на даљини од 500—600 корака.

... су Кинези пронашли точак још пре 4000 година. Пре тога

су се употребљавале дрвене облике уместо точкава.

... кореограф и играч Новер (1727—1810) заповео је реформу у француском балету а одале су оне пренете и у друге трупе — тражио је покрете које диктирају осећања а укинуо маске које су докле ношене при игри.

... Горњи град на Камегадану био је насе-

љен између 2300. и 1900. године пре наше ере.

... планине Хималаји заузимају по дужини простор који одговара растојању од Лондона до Црног мора, а запремају површину три пута већу од Југославије.

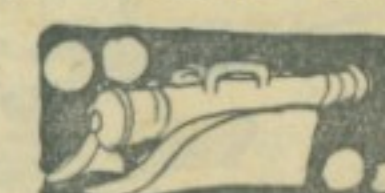
... са предавањем прве парне локомотиве Стивенсонове „Рокете“ и пуштањем у саобра-

ћај пруге Ливерпул — Манчестер 1830. године — почиње историја железнице.

... морска риба звана „сунце“ понекад је тешка и по хиљаду килограма. Своје име риба није добила због своје сличности са сунцем, ма да јој је облик лопаст и друкчији но код осталих риба, већ по томе што воли да се сува на површини мора.

... прве тобације нису се убрајали у регуларну војску. То су били занатлије који су и мали посебан еснаф.

Због опасности при руковању топом и своје стручности, били су на великој цени. Тек крајем 17. и почетком 18. века артиљерији су укључени у састав армија као војници.

... најстарији удебник о гајењу коња написан је још у 14. веку пре наше ере. Написао га је припадник племена Хурита, Куликуш из града Митане, у запад-

ној области Месопотамије. У овом делу изложени су готово исти принципи којима се и данас служе енглески одгајивачи коња.

... кад дечаки мутирају, гласне жице им се продуже за један сантиметар, а код девојчица у току читавог развјетка за свега 4 мм.

МЖН
by WALT DISNEY

ЦОНИ ХАЗАРД
FRANK ROSSIN

Ква-Ква!
уочује Паја Патак

НЕ МАРИ
— Зар се не стидиш, Гајо, да каменом гађаш јадне птице и наносиш им зло — кара га ујка Паја.
— Зашто, па ја их све промаших — лако-мислено признаде Гаја.

СВЕ СЕ МОЖЕ
Пера Ждера се мучи у ресторани да исече бифтек.
— Овај комад је од коња — рече бесно келнеру.
— Мислите, није. Не-го од муле, а пошто су оне худљиве имајте мало стрпљења.

РАЗУМЕО ЈЕ
Учитељица говори о чулима.
— Како се зове чуло којим осећаш мирис, Гајо?
— Нос, учитељице.
— А ти, мали, чиме пробаш? — упита Влају.
— Чоколадом — му-ли он.

МАЛО ПОЗНАТ
Чика Баја је тражио шофера. Пријавио се један човек који се представио као Виктор Ио.
— Интересантно, ваше име је врло познато! — рече чика Баја.
— Заиста? А ја сам свега пет година шофер — зачуди се он.